

*Region Östergötland
och länets kommuner*

Regelverk för hjälpmedelsförskrivning

Hjälpmedelsguide
Förskrivningsanvisningar

Region Östergötland
och
länets kommuner

2016-11-01

HJÄLPMEDELSGUIDE	7
1. Bakgrund	8
1.1 Utgångspunkt	8
1.2 Hjälpmedelspolicy	8
1.3 Regelverk för hjälpmedelsförskrivning	8
1.4 Lagstiftning	9
1.5 Hjälpmedel i sitt sammanhang	9
1.6 Förskrivningsprocessen	9
2. Östergötlands läns organisation gällande läns gemensamma hjälpmedelsfrågor ..10	
2.1 Beslutsprocess	10
2.2 Hjälpmedelsråd	11
2.3 Hjälpmedelskonsulter	11
2.4 Hjälpmedelsgrupper	12
2.5 Hjälpmedelsförskrivare	12
2.6 Styrgrupp	12
2.7 Brukarsamverkan	12
2.8 Sortimentgrupp	13
3. Vad är hjälpmedel?	13
3.1 Sjukvårdshuvudmannens ansvar	13
3.2 Grundutrustning	14
3.3 Personligt förskrivna hjälpmedel	14
Anpassning/specialanpassning av hjälpmedel	14
Installation, nedmontering och återställning i ordinärt boende	14
Flyttning av elsäng och fast installerade hjälpmedel i ordinärt boende	14
3.4 Avvikelse från grundsortiment/-utförande	15
3.5 Arbetstekniska hjälpmedel	15
3.6 Egenansvar	16
4. Vem har rätt att få hjälpmedel förskrivna?	17
4.1 Personer boende i Östergötland	17
4.2 Barn, ungdomar och studerande	17
4.3 Personer folkbokförda i annat län	17
4.4 Utländska personer folkbokförda i Östergötland	18
4.5 Svenska medborgare bosatta utomlands (utlandssvenskar)	18
4.6 Utländska personer som tillfälligt vistas i Sverige	18
4.7 Asylsökande – utländska personer som söker uppehållstillstånd	19
4.8 Gömda och papperslösa personer som vistas i Östergötland	20
4.9 Kostnadsersättning för vårdbehövande enligt SFS 2010:1122, § 33	20
5. Förskrivaransvar	21
5.1 Allmänt	21
5.2 Förskrivarkompetens	21
5.3 Förskrivning av hjälpmedel	21
5.4 Behovsriktat synsätt	22
Uppföljningstrappa	23
5.5 Uppföljning av förskrivning	23
5.6 Sortiment/Särskild prövning	24
5.7 Information till brukare	24
5.8 Dubbelförskrivning	24
6. Brukaransvar	25

FÖRSKRIVNINGSANVISNINGAR	29
MEDICINSKA BEHANDLINGSHJÄLPMEDEL	30
Stimulator för smärtlindring/TENS.....	30
Inhalator med nebulisator och PEP/RMT-utrustning (klinikhjälpmedel)	
Länk till separata förskrivningsanvisningar: http://vardgivarwebb.regionostergotland.se/Startsida/Patientinformation/Hjalpmedel-och-handikappservice/Slemsug	31
ANTIDECUBITUSHJÄLPMEDEL	32
Antidecubitusdynor	32
Tryckfördelande dynor	32
Tryckfördelande och positionerande dynor	32
Tryckavlastande dynor.....	32
Tryckavlastande och positionerande dynor	32
Antidecubitusdyna till toalett	33
Antidecubitusmadrass	33
Förebyggande madrass	33
Behandlande madrass	33
RÖRELSE- OCH BALANSTRÄNINGSPREPARAT	34
Barn: cylinderkudde och gymnastikkil	34
Barn: tippbräda/ståstöd.....	34
Tippbräda/ståstöd.....	35
Positioneringskudde	35
FORMGJUTEN SITS	36
Formgjuten sits	36
Formgjuten hygiensits.....	36
ADL	37
Mekaniskt äthjälpmedel	37
Barn: ADL-bänk	37
Kroppsburet skyddsmaterial	38
Huvudskydd.....	38
Hjälm	38
Bälte, sele, väst	38
Höftskydd	38
Hjälpmedel vid toalettbesök	40
Barn: toalettsits.....	40
Barn: Mobil toalettstol/dusch- och toalettstol på hjul.....	40
Armstöd som monteras på toalett	40
Toalettstol, fristående	40
Toalettstolsförhöjning, fristående	41
Toalettstolsförhöjning, fast	41
Toalettsits med inbyggd lyftanordning.....	41
Mobil toalettstol/dusch- och toalettstol på hjul	41

Hjälpmedel vid bad och dusch	42
Barn: badstol	42
Barn: mobil toalettstol/dusch- och toalettstol på hjul.....	42
Duschstol.....	42
Badbräda	42
Vridbar duschstol för badkar	43
Badkarslyft.....	43
Mobil toalettstol/dusch- och toalettstol på hjul	43
Utan drivhjul.....	43
Med drivhjul	43
Tiltbar	44
Duschvagn.....	44
Duschbord/-brits	44
 HJÄLPMEDEL VID FÖRFLYTTNING	45
 Gånghjälpmedel som hanteras med en arm	45
Stödkäpp	45
Kryckkäpp.....	45
Underarmskrycka, RA-krycka	45
Axillarkrycka	46
Fyrpunktsstöd	46
 Gånghjälpmedel som hanteras med båda armarna	46
Gåstativ	46
Barn: rollator	46
Rollator	47
Gåstol.....	47
Gåbord	47
 Övriga fordon	48
Barn: sittvagn, sulky.....	48
 Överflyttningshjälpmedel	49
Glidbräda och glidmatta.....	49
Vridplatta/vridplatta med stödhandtag och knästöd/överflyttningplattform	49
Uppresnings-/vårdbälte.....	49
 Personlyft	50
Hjullyft för lyftsele och/eller lyftslinga.....	50
Stationär lyft (fristående eller takmonterad).....	50
Lyftsele	51
 FÖRFLYTTNING RULLSTOL	52
 Manuell rullstol	52
Transportrullstol och bakhjulsdriven rullstol.....	52
Mellanaktiv rullstol och aktiv rullstol	53
Komfortrullstol.....	53
Rullstol med uppresningsfunktion (stårullstol)	53
Tilläggsutrustning till manuell rullstol.....	54
Elektriska drivhjul.....	54
Avtagbart mittframhjul (frihjul) till högaktiv rullstol.....	54

**Region Östergötland
och länets kommuner**

Enarmsdrift	54
Elektrisk ryggvinkling och/eller elektrisk tiltfunktion till komfortrullstol	54
Vårdarbroms	55
Drivaggregat (vårdaraggregat)	55
Rullstolsdyna/rullstolsrygg	56
Dyna för korttidssittande	56
Positionerande dyna	56
Svankkudde	56
Enkel rullstolsrygg	56
Rullstolsrygg för positionering	56
Elektrisk rullstol	57
Tilläggsutrustning till elektrisk rullstol	58
Sitslyft	58
Elektrisk ryggvinkling, tilt, benstöd samt alternativa styrsätt	59
Ståfunktion/vertikalsits	59
Dubbelkommando	59
HEMHJÄLPMEDEL	60
Sittmöbel	60
Barn: stol för positionering	60
Barn: arbetsstol	60
Barn: Manuell arbetsstol	60
Barn: Elektrisk arbetsstol	60
Arbetsstol	61
Manuell arbetsstol	61
Elektrisk arbetsstol	61
Coxitstol	61
Ramp	62
Portabel ramp	62
Tröskelramp	62
Sängtillbehör, säng/sänglyft	63
Förhöjningsklossar, förhöjningsben	63
Sängryggstöd, elektriskt reglerbart	63
Stödhandtag till säng	63
Lyftbåge (fristående sängdävert)	63
Sänggrind	64
Grindskydd	64
Fallskyddsmatta	64
Säng, elektriskt reglerbar	65
Spjålsäng, höj- och sänkbar med öppningsbara grindar	65
Specialsäng med höga grindar	65
Barnsäng med höga grindar	65
HJÄLPMEDEL FÖR KOMMUNIKATION	67
Samtalshjälpmedel vid närkommunikation	67
Hjälpmedel för talflyt	67
Kommunikationskarta	67
Presentationsmaterial	68

**Region Östergötland
och länets kommuner**

Peklampa	68
Samtalsapparat	68
Avancerad samtalsapparat	69
Anpassningar (styrsätt, programvara, applikation)	69
Som samtalshjälpmedel.....	69
Som skrivhjälpmedel.....	69
Underarmsstöd till dator.....	70
Nummerslagningshjälpmedel	71
Nummerslagare	71
Högtalartelefon	71
Porttelefon och porttelefonförstärkare	71
Larm	72
Trygghetslarm och övervakningslarm	72
Anfallslarm för epileptiker.....	72
Hjälpmedel för omgivningskontroll.....	73
IR-system	73
KOGNITIONSHJÄLPMEDEL.....	74
Hjälpmedel för kognitivt stöd	74
Bildstöd/Bildkarta	74
Presentationsmaterial	74
Samtalsapparat	75
Medicindosett med tidspåminnare	75
Elektronisk almanacka/handdator och applikationer	75
Tidshjälpmedel	76
Tyngdtäcke.....	76

TECKENFÖRKLARING

A = arbetsterapeut

S/F = sjukgymnast/fysioterapeut

Lo = logoped

L = läkare

Ssk = sjuksköterska inom kommunal hälso- och sjukvård/distriktssköterska

Hjälpmedelsguide

Region Östergötland
och
länets kommuner

2016-11-01

1. Bakgrund

1.1 Utgångspunkt

Kommunerna och Region Östergötland ansvarar för att länets invånare erbjuds en god hälso- och sjukvård på lika villkor efter behov. Kommunernas socialnämnder/motsvarande och Region Östergötlands hälso- och sjukvårdsnämnd har huvudansvaret för att östgötarnas behov av hälso- och sjukvårdsinsatser tillgodoses på bästa sätt inom de ekonomiska ramar som fastställts. Det finns en gemensam hjälpmedelspolicy för Region Östergötland och länets kommuner som beskriver huvudmännens synsätt och viljeinriktning kring hjälpmedel.

1.2 Hjälpmedelspolicy

Hälso- och sjukvårdslagen § 3b och § 18 b, lagen om medicintekniska produkter och arbetsmiljölagen reglerar de båda huvudmännens ansvar gällande hjälpmedel.

Huvudmännens synsätt och viljeriktning

För att säkerställa välfungerande vårdkedjor i övergången mellan olika sjukvårdshuvudmän ska förskrivningsprocessen utformas på ett patientsäkert samt kompetens- och kostnadseffektivt sätt.

Sjukvårdshuvudmännen förbinder sig att utarbeta de länsgemensamma regelverk och anvisningar som krävs för att åstadkomma en välfungerande och patientsäker tillämpning i samverkan. Ambitionen är att säkra en god och jämn kvalitet genom att också tillämpa arbetssätten gemensam förskrivarutbildning och gemensam kompetensutveckling.

Upphandling ska i största möjliga omfattning vara gemensam.

Hjälpmedel ska ses som en integrerad del i vård och behandling och brukares erfarenheter ska tillvaratas.

Bärande principer skall vara närhet, kontinuitet och delaktighet samt § 2 i hälso- och sjukvårdslagen som bland annat säger:

- att målet för hälso- och sjukvården, är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen
- att den som har det största behovet av hälso- och sjukvård skall ges företräde till vård
- att den skall vara av god kvalitet med en god hygienisk standard och tillgodose patienternas behov av trygghet i vården och i behandlingen
- att den skall vara lättillgänglig
- att den skall bygga på respekt för patientens självbestämmande och integritet

Hjälpmedel skall tillhandahållas på sådant sätt att brukaren/patientens hela livssituation vägs in i bedömning, utprovning, anpassning och teknisk service. I möjligaste mån, skall detta ske så nära brukarens/patientens hem som möjligt. Personer med funktionshinder skall ha möjlighet att kunna behålla hjälpmedlet genom hela vård- och behandlingskedjan samt vid flytt mellan länets kommuner.

1.3 Regelverk för hjälpmedelsförskrivning

Grundtanken med detta dokument är att det ska vara ett verktyg för att säkerställa att personer med funktionshinder får en likvärdig bedömning och tillgänglighet till hjälpmedel. Den grundläggande inställningen är att personer med funktionsnedsättningar ska kunna leva ett oberoende liv som medborgare med samma rättigheter, möjligheter, ansvar och skyldigheter som andra i samhället.

I dokumentet är begreppen personer med funktionshinder/-nedsättning, brukare, patient och enskild liktydiga.

Regelverket ska i första hand ge vägledning åt medarbetare inom hälso- och sjukvården som arbetar med hjälpmedelsförsörjningen, men den ska också tjäna som allmän informationsskrift till brukare, deras anhöriga, intresseorganisationer med flera.

Förskrivningsanvisningarna ska fungera som stöd åt hjälpmedelsförskrivare i arbetet med att säkerställa likvärdig bedömning och tillgänglighet till hjälpmedel för brukare i Östergötland.

1.4 Lagstiftning

Sjukvårdshuvudmännen, det vill säga länets kommuner och Region Östergötland har enligt Hälso- och sjukvårdslagen HSL 1982:763 skyldighet att tillhandahålla hjälpmedel till personer med funktionshinder och därigenom bidra till möjligheten till aktivitet i det dagliga livet. Sjukvårdshuvudmannen ansvarar för att besluta om vad som kan förskrivas som hjälpmedel och vad som kan tillhandahållas.

Hjälpmedel förskrivas utifrån brukarens behov, Regelverk för hjälpmedelsförskrivning samt det sortiment som finns i Östergötlands län. Enligt HSL finns inga formella möjligheter att överklaga beslut vid avslag på begäran om visst hjälpmedel.

Hjälpmedelsprocessen ska utgå från en humanistisk grundsyn där den funktionshindrade är delaktig och jämlik, men också har ett eget ansvar.

I Patientlagen 2014:821 regleras att när det finns olika hjälpmedel inom länets fastställda sortiment ska personer med funktionsnedsättning ges möjlighet att välja det alternativ som han eller hon föredrar. Patient/brukare ska få det valda hjälpmedlet, om det med hänsyn till hans eller hennes behov och till kostnaderna för hjälpmedlet framstår som befogat. Denna bedömning görs av ansvarig hjälpmedelsförskrivare i varje enskilt ärende.

Enligt HSL gäller denna möjlighet enbart de som är bosatta eller kvarskrivna och stadigvarande vistas i Östergötland.

1.5 Hjälpmedel i sitt sammanhang

Hälso- och sjukvårdens uppgift är att erbjuda förebyggande insatser, vård, rehabilitering och habilitering utifrån behov och förväntad nytta. Hjälpmedelsförskrivning är en integrerad del i hälso- och sjukvårdens processer, där hjälpmedlet har som uppgift att kompensera för en persons aktivitetsbegränsningar, att underlätta behandling eller förebygga komplikationer. Hjälpmedelsförskrivning får aldrig utgöra en isolerad insats eller ersätta andra insatser inom hälso- och sjukvården. Den som förskriver hjälpmedel har därför till uppgift att överväga behovet av andra behandlings- och rehabiliteringsåtgärder, som kan förbättra individens funktions- och aktivitetsförmåga, innan hjälpmedel förskrivas.

1.6 Förskrivningsprocessen

Förskrivningsprocessen utgår ifrån

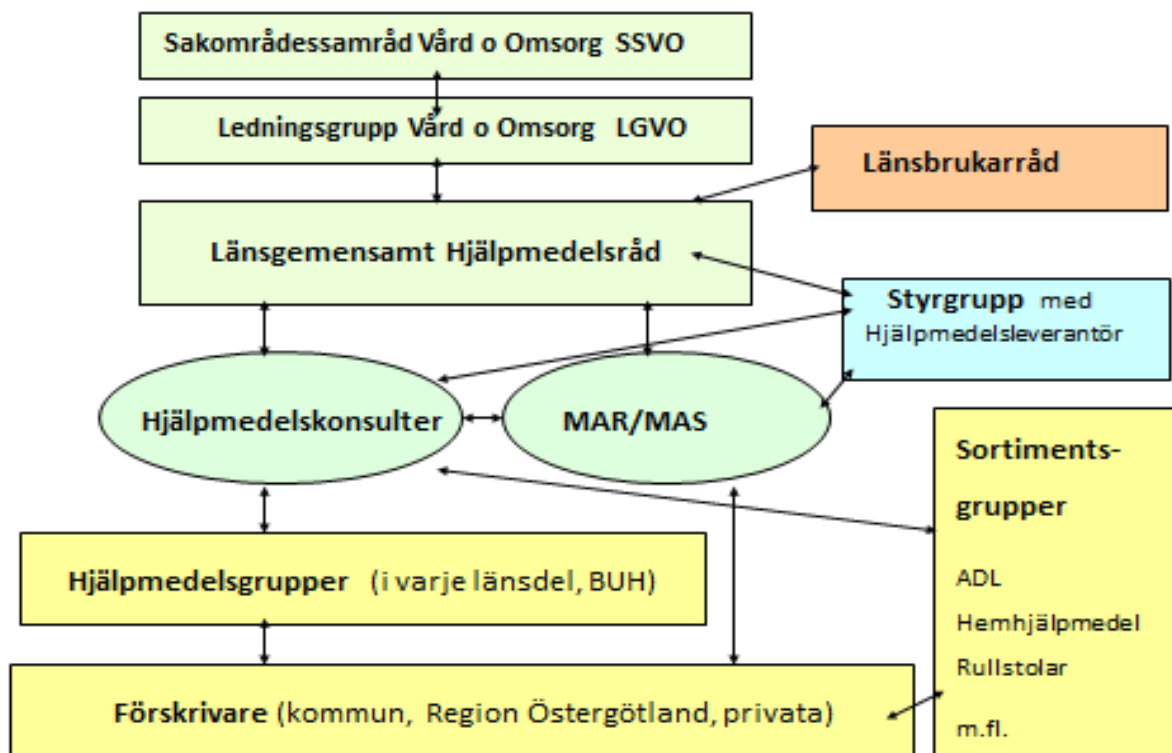
- en helhetssyn på individens situation
- att hälso- och sjukvårdspersonal erfordras för bedömning, utprovning, anpassning, träning och utvärdering
- ett samspel där insatsen av hjälpmedel anpassas till andra åtgärder
- en prioritering där den enskildes behov och insatsens nytta är vägledande
- att hjälpmedlet sätts in i rätt tid när behov uppstår eller förändras

Förskrivningsprocessen ska kännetecknas av

- god tillgänglighet
- säkra produkter
- hög kompetens och samordnade kostnadseffektiva lösningar
- systematiskt kvalitetsarbete för att säkerställa effektiv användning av resurser
- delaktighet

2. Östergötlands läns organisation gällande länsgemensamma hjälpmedelsfrågor

2.1 Beslutsprocess

Hjälpmedelsguide och Förskrivningsanvisningar utgör kommunernas och Region Östergötlands gemensamma regelverk för hjälpmedelsfrågor och utgår ifrån den länsgemensamma hjälpmedelspolicyn. Regelverket fastställs genom likalydande beslut av respektive kommunstyrelse i Östergötland och Region Östergötlands hälso- och sjukvårdsnämnd på rekommendation av SSVO. Regelverket gäller normalt för tiden 1 april till 31 mars och förlängs med ett år i sänder om inte SSVO senast i november året innan lämnat en rekommendation till huvudmännen med ett förslag till nytt regelverk. I förslag till nytt regelverk ska alltid effekterna för den enskilde och de ekonomiska konsekvenserna för huvudmännen av förslaget belysas.

2.2 Hjälpmedelsråd

Det länsgemensamma Hjälpmedelsrådet består av representanter från länets kommuner och Region Östergötland:

- Hjälpmedelskonsult (en från varje länsdel)
- MAR/MAS (en från varje länsdel)
- Verksamhetsansvarig från kommun (en från varje länsdel)
- Verksamhetsansvarig från Barn- och ungdomshabiliteringen (en länsgemensam)
- Verksamhetsansvarig från verksamhet med förtroendeförskrivare (en till två)
- Länsamordnare vård och omsorg

Hjälpmedelsrådets uppdrag

- arbeta för samsyn kring hjälpmedelsförsörjningen i Östergötlands län
- på ett övergripande plan föra en dialog kring hjälpmedelsområdet och vilka behov som ska tillgodoses inom sjukvårdshuvudmannens ansvar
- följa forskning och utveckling inom hjälpmedel/välfärdsteknologi
- ansvara för att ta fram förslag inför revidering av länsgemensamt regelverk efter inhämtande av underlag/synpunkter från hjälpmedelsgrupper, sortimentsgrupper, länsbrukarråd m fl.
- utse sekreterare till hjälpmedelsrådets och länsbrukarrådets möten

Ordförande

- utses av LGVO
- är sammankallande till länsgemensamt hjälpmedelsråd och länsbrukarråd
- ska tillsammans med hjälpmedelsrådets och länsbrukarrådets sekreterare svara för dagordning och ärende till hjälpmedelsrådets och länsbrukarrådets möten
- ska svara för att SSVO och LGVO vid behov erhåller information om det länsgemensamma regelverket för hjälpmedelsförskrivning

2.3 Hjälpmedelskonsulter

Hjälpmedelskonsulterna har ett länsövergripande uppdrag. I uppdraget ingår att säkerställa en likvärdig hjälpmedelsförsörjning i Östergötland och vara sakkunniga inom området. I detta uppdrag ingår bland annat att

- vara stöd åt länets hjälpmedelsförskrivare i tolkning av det länsgemensamma Regelverk för hjälpmedelsförskrivning
- i egenskap av sakkunnig vid behov föredra och informera SSVO och LGVO om länsgemensamt regelverk för hjälpmedelsförskrivning och övrigt av betydelse inom området
- fastställa länets hjälpmedelssortiment i samråd med sortimentsgrupperna utifrån beslutat länsgemensamt regelverk
- ta fram underlag inför revidering av det länsgemensamma regelverket
- ta fram beslutsunderlag vid Särskilda prövningar (se Hjälpmedelsguide kap 5.6)
- ta fram beslutsunderlag för personlig förskrivningsrätt till hjälpmedelsförskrivare
- ansvara för obligatorisk förskrivartutbildning för länets hjälpmedelsförskrivare
- samverkanspart med MAR/MAS och vid behov i andra forum
- säkerställa att det finns underlag för internkontroll och uppföljning av hjälpmedelsförskrivning
- omvärldsbevakning inom hjälpmedel/välfärdsteknologi

2.4 Hjälpmedelsgrupper

Syftet med hjälpmedelsgrupperna är att inhämta synpunkter från erfarna hjälpmedelsförskrivare samt lyfta nya behov inför arbetet med revidering av läns gemensamt regelverk. I hjälpmedelsgrupperna finns representation från länets kommuner, Region Östergötland och privat verksamhet. Hjälpmedelskonsulterna sammankallar och utser representanter.

2.5 Hjälpmedelsförskrivare

Sjukvårdshuvudmannen har ansvar för att det finns personal med erforderlig kompetens att förskriva hjälpmedel, att obligatorisk och fortlöpande utbildning erbjuds samt att gällande lagstiftning efterföljs. I nuläget aktuella yrkesgrupper är legitimerade: arbetsterapeuter, sjukgymnaster/fysioterapeuter, logoped, läkare och sjuksköterskor.

2.6 Styrgrupp

Kommunerna och Region Östergötland har avtal med en gemensam hjälpmedelsleverantör gällande länets hjälpmedelsförsörjning. Avtalet omfattar bland annat inköp, leverans, rekonditionering, anpassningar och reparationer av hjälpmedel samt övriga tjänster såsom rådgivning, utbildningar med mera. Kommunerna, Region Östergötland och hjälpmedelsleverantören har en gemensam Styrgrupp för uppföljning av avtalet. Hjälpmedelsleverantören samarbetar även med hjälpmedelskonsulterna kring gemensamma rutiner och andra frågeställningar.

Styrgrupp med representanter från medverkande kommuner och Region Östergötland utses av köparen. Varje kommun behöver inte utse en representant till styrgruppen, då de utsedda representanterna kan representera flera kommuner. Leverantören utser representanter för sin medverkan i styrgruppen.

Styrgruppen sammankallas av leverantören minst fyra gånger per kalenderår. Köparen har rätt att begära att styrgruppen sammankallas. Leverantören ska då genomföra ett sådant möte senast en månad efter det att köparen begärt det.

Styrgruppen ska genomföra en gemensam och regelbunden uppföljning av avtalet. I uppföljningen ska bl.a. följande ingå; kvalitet, avvikelser, tillbud, leveranstider, statistik över volymer samt utvecklingsbehov. Parterna kommer överens om vilka produkter som ska ingå i köparens standard- och bassortiment samt principerna för prissättning.

All information och utbildning till köparen sker i samråd mellan den av parterna utsedda styrgruppen. Dagordning och minnesanteckningar ska föras av leverantören i den omfattning som parterna kommit överens om. Parterna är skyldiga att delta i sådana möten.

2.7 Brukarsamverkan

I all långsiktig och övergripande planering av hjälpmedelsverksamheten bör brukar- och intresseorganisationernas erfarenhet och kunnande tas tillvara genom samverkan på olika nivåer. Brukar- och intresseorganisationernas möjligheter att bidra med synpunkter och kunskaper inom hjälpmedelsområdet ska beaktas i största möjliga utsträckning.

Brukarorganisationerna i länet har representation i Länsbrukarrådet, som är ett viktigt forum för delaktighet i länets hjälpmedelsfrågor på grupp- och organisationsnivå. På individnivå ska brukarinflytande vara ett vägledande begrepp i all verksamhet som finansieras av kommunerna och Region Östergötland.

2.8 Sortimentgrupper

Leverantören ska upprätthålla kompetens och kunskap samt aktivt följa utvecklingen inom hjälpmedelsområdet samt för produkter som inte är hälso- och sjukvårdens ansvar, men som tangerar detta avtals område.

Sortimentsgruppernas arbete syftar till att ta fram funktionella krav för produkter som ska ingå i köparens standard- och bassortiment samt att besluta om vilka produkter inom dessa sortiment som ska märkas med en kundspecifik märkning.

När köparen påtalar behov av att ta in nya produkter i sortimentet ska leverantören, skaffa sig god kunskap om produkterna genom att utvärdera dem utifrån funktionella, tekniska och kommersiella kriterier och sammanfatta dessa i en rapport som ska presenteras för sortimentsgruppen. Om leverantören vägrar ta in produkt i standard- eller bassortiment måste grund för detta beslut finnas i rapporten.

Leverantören ska ta ansvar för att det hålls flera olika sortimentsgrupper som tillsammans täcker in det produktutbud som specificeras i avtalsbilaga Produktutbud.

Sortimentsgrupperna sammankallas av leverantören minst en gång per kalenderår.

Dagordning och minnesanteckningar ska föras av leverantören i den omfattning som parterna kommit överens om. Köparen äger rätt att utse sina egna representanter till sortimentsgrupperna. Representanten/erna representerar samtliga deltagande kommuner och Region Östergötland. Köparen har därutöver rätt att begära att sortimentsgruppen/erna sammankallas. Leverantören ska då genomföra ett sådant möte senast en månad efter det att köparen begärt det.

3. Vad är hjälpmedel?

3.1 Sjukvårdshuvudmannens ansvar

Sjukvårdshuvudmannens ansvar avgränsas till den typ av hjälpmedel som är individuellt utprovade och kräver hälso- och sjukvårdens särskilda kompetens för bedömning och utprovning. Produkterna ska vara nödvändiga ur medicinska, rehabiliterings- eller habiliteringsmässiga aspekter. En del hjälpmedel ligger utanför sjukvårdshuvudmannens ansvar, bland annat där den enskilde brukaren själv kan bedöma nyttan av hjälpmedlet och hjälpmedlet finns tillgängligt i handeln. För dessa hjälpmedel har brukaren ett personligt ansvar att vid behov införskaffa och bekosta; se även kap 3.6 och kap 6.

De hjälpmedel som sjukvårdshuvudmannen tillhandahåller avser att underlätta den dagliga livsföringen för personer med funktionshinder i boende/närmiljö eller skola. I den dagliga livsföringen kan till exempel ingå att klara överflyttning, personlig hygien, förflyttning i och omkring bostaden, att kommunicera med omgivningen samt hjälpmedel för kognitivt stöd. För barn ingår lek i den dagliga livsföringen och hjälpmedel kan ibland förskrivas för att underlätta/möjliggöra lek.

Hjälpmedel för vistelse i fritidshus, för semesterresa och vid tillfällig vistelse på annat ställe än där brukaren är bosatt, samt hjälpmedel för att utöva sport, hobby och motion ligger utanför sjukvårdshuvudmannens ansvar och berättigar inte till lån av hjälpmedel. I dessa situationer är det den enskildes personliga ansvar att själv ombesörja och bekosta eventuella hjälpmedel.

Utanför sjukvårdshuvudmannens ansvar faller även exempelvis:

- hjälpmedel för yrkesinriktad rehabilitering
- arbetshjälpmedel (för brukaren på dennes arbetsplats)
- arbetstekniska hjälpmedel, undantag; se kap 3.5

- speciella anordningar/hjälpmiddel i samband med bilanpassning
- grundutrustning hos huvudman/vårdgivare
- pedagogiska hjälpmedel inom barnomsorg och skola
- åtgärder som går under Lagen om bostadsanpassningsbidrag

3.2 Grundutrustning

Det åligger respektive huvudman/vårdgivare att inreda och med hjälpmedel utrusta varje verksamhet, oberoende av driftform, som till exempel klinik, dagcenter, skola eller särskild boendeform, så att miljön motsvarar de behov som finns eller kan väntas uppstå för dem som vistas där. I grundutrustning ingår även hjälpmedel som kan användas av flera brukare i den aktuella verksamheten, till exempel transportrullstol.

3.3 Personligt förskrivna hjälpmedel

Personligt förskrivna hjälpmedel är avgiftsfria lån från sjukvårdshuvudmannen. Undantag; se Förskrivningsanvisningar. Sjukvårdshuvudmannen svarar för service- och reparationskostnader orsakade av normalt slitage.

Service och reparation av förskrivna hjälpmedel får endast utföras av den hjälpmedelsleverantör som sjukvårdshuvudmannen har avtal med, undantag; se kap 6.

Personligt förskrivna hjälpmedel är endast avsedda att användas av den brukare till vilken hjälpmedlen har förskrivits och får inte överlåtas till någon annan. Hjälpmedel som används av flera personer eller som behövs/används vid behandling i slutenvård betraktas inte som personliga hjälpmedel.

Anpassning/specialanpassning av hjälpmedel

Anpassning och specialanpassning är två olika begrepp.

Med anpassning menas att ett hjälpmedel justeras för att passa den enskilde brukaren och att detta sker inom de ramar som tillverkaren anger. En anpassning kan uppnås genom att hjälpmedlet förses med tillbehör som godkänns av tillverkaren eller genom justering av inställbara funktioner.

Då brukarens behov inte kan tillgodoses genom anpassning finns ibland möjligheten att specialanpassa en produkt för den aktuella brukaren.

Med specialanpassning avses sådan förändring av medicintekniska produkter utförd av förskrivare, tekniker eller annan person med kompetens inom området, där hjälpmedlets funktion, prestanda eller säkerhet förändrats utanför de ramar som tillverkaren angivit. (För övrigt se Läkemedelsverkets föreskrifter LVFS 2003:11)

Specialanpassning kan ske genom att man

- kombinerar produkter på ett sätt som inte tillverkaren/tillverkarna avsett
- gör konstruktionsmässiga ingrepp eller tillägg på en färdig produkt
- konstruerar och tillverkar en ny produkt
- använder produkten på ett nytt sätt eller inom ett nytt användningsområde avvikande från tillverkarens anvisningar

En specialanpassning på ett förskrivet hjälpmedel ska beställas av förskrivare genom en skriftlig anvisning och vara avsedd för en namngiven brukare. Beställningen ska innehålla åtgärdens syfte och önskat utförande. Förskrivaren ansvarar för anpassningens funktionella

del och tekniker eller annan person som utför anpassningen ansvarar för att det tekniskt är fackmannamässigt utfört.

Det är också förskrivarens ansvar att den specialanpassade produkten förses med nödvändig och individuellt anpassad brukarinformation. Förskrivaren kompletterar om möjligt befintlig bruksanvisning eller om behov finns formulerar en ny.

Innan en specialanpassning tas i bruk ska förskrivaren godkänna anpassningen skriftligt. Specialanpassningen skall därutöver också uppfylla lagstiftningens krav på dokumentation, identifierbarhet och spårbarhet (SFS Lagen om medicintekniska produkter 1993:584).

Sjukvårdshuvudmannens ansvar omfattar inte anpassning av egenägda produkter, med undantag av datorer. Se Förskrivningsanvisningar.

Installation, nedmontering och återställning i ordinärt boende

Installation kan bli aktuellt för vissa hjälpmedel, till exempel taklyft, porttelefon eller duschbrits. Fastighetsägaren måste ge sitt tillstånd innan sådan installation utförs.

Sjukvårdshuvudmannen bekostar och ombesörjer installation och nedmontering av förskrivna hjälpmedel som ligger inom sjukvårdshuvudmannens ansvarsområde. Ersättning utgår inte retroaktivt till brukare/anhörig som själv bekostat installation/nedmontering av hjälpmedel. Återställning bekostas inte av sjukvårdshuvudmannen.

Flyttning av elsäng och fast installerade hjälpmedel i ordinärt boende

Flyttning av elsäng och fast installerade hjälpmedel får av säkerhetsskäl endast utföras av den hjälpmedelsleverantör som sjukvårdshuvudmannen har avtal med. Brukaren faktureras en avgift per styck, för flyttning av dessa hjälpmedel. Om flera hjälpmedel flyttas samtidigt tas aldrig ut avgift för mer än tre hjälpmedel per flyttillfälle.

Det gäller såväl vid flytt till annan bostad, som vid flyttning av dessa hjälpmedel inom samma bostad, när behov av ned- och uppmontering finns.

3.4 Avvikelse från grundsortiment/-utförande

Om brukaren önskar avvikelse från grundsortiment/-utförande, utöver vad det medicinska behovet kräver och vad som ingår i sjukvårdshuvudmannens ansvar, betalar brukaren själv den merkostnad som uppstår. Ett sådant önskemål kan endast tillgodoses när det går att helt särskilja merkostnaden för brukarens önskemål från sjukvårdshuvudmannens kostnad, så att det inte leder till några extra utgifter för den betalande enheten, till exempel i form av högre månadshyra för hjälpmedlet.

Önskas till exempel annan färg på hjälpmedlet betalar brukaren både för den eventuella merkostnaden för annan färg än den/de som finns i sjukvårdshuvudmannens sortiment, samt återställningskostnad. Den sammanlagda merkostnaden betalas alltid i samband med att hjälpmedlet förskrivs.

För barn och ungdom upp till 18 år gäller att de kan få välja färg på sin rullstol utifrån leverantörens standardfärger, utan någon merkostnad.

3.5 Arbetstekniska hjälpmedel

Arbetsgivaren har det grundläggande ansvaret för att arbetsplatsen är lämpligt utformad utifrån arbetsmiljösynpunkt. Arbetsgivaren skall vidta alla åtgärder som behövs för att

förebygga att arbetstagaren utsätts för ohälsa eller olycksfall i arbetet, samt ansvarar för att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö. Att personal har den utrustning/de arbetstekniska hjälpmedel och den utbildning som behövs för att utföra arbetsuppgifter på ett säkert sätt, är därmed arbetsgivarens ansvar. Med arbetstekniska hjälpmedel avses sådan utrustning som erfordras för att anställd personal ska kunna utföra sitt arbete på ett så tryggt och säkert sätt som möjligt. (För övrigt se Arbetsmiljölagen SFS 1977:1160)

Som arbetstekniska hjälpmedel kan till exempel räknas:

- personlyft och lyftsele (hjul- eller taklyft)
- glidmatta
- vridplatta
- uppresningsbälte
- elsäng/sänglyft
- vårdaraggregat till rullstol

För arbetstekniska hjälpmedel i ordinarie boende är arbetsgivaren ansvarig när kommunalt anställd personal eller upphandlad verksamhet (till exempel assistent/hemtjänst) finns. Regler och rutiner utformas av respektive kommun. Då personlig assistent är anställd av enskild person, är denne i lagens mening arbetsgivare enligt LASS (Lagen om assistansersättning) och därmed också ansvarig för den arbetstekniska utrustningen och all utbildning kring denna utrustning som behövs. Samma ansvar har privata/kooperativa assistansbolag. För arbetstekniska hjälpmedel som används i skolmiljö ansvarar skolan. Sjukvårdshuvudmannen ansvarar för hjälpmedel till icke-anställd förälder/anhörig som vårdar barn/anhörig i hemmet.

I de fall brukaren med hjälp av något av ovanstående hjälpmedel blir självständig i en aktivitet, är hjälpmedlet inte att betrakta som ett arbetstekniskt hjälpmedel, utan ska då förskrivas som ett hjälpmedel för personligt bruk.

Undantag från ovanstående:

Sjukvårdshuvudmannen har kostnadsansvar för arbetstekniska hjälpmedel till personliga assistenter som är anställda enligt ovan av enskild brukare eller där brukaren har avtal om motsvarande tjänst med privat/kooperativt vård-/assistansbolag. Sjukvårdshuvudmannens ansvar innefattar i dessa fall inte utbildning av personal, utöver den utbildning/information som alltid ges i samband med förskrivning/introduktion av ett hjälpmedel. Östergötlands Regelverk för hjälpmedelsförskrivning avseende icke-anställd anhörig, ska följas i dessa fall.

3.6 Egenansvar

Egenansvar är åtgärder som den enskilde själv kan besluta om utan att det behöver föregås av professionell bedömning och utprovning. Sjukvårdshuvudmannen har inte något ansvar för egenansvarsprodukter. Däremot har förskrivaren en viktig roll när det gäller att bistå med information, individuella/generella råd och rekommendationer. Individuella råd ska dokumenteras i patientjournalen.

Det finns hjälpmedel som har karaktären av egenansvarsprodukter i en persons vardag. Med egenansvarsprodukter menas i detta sammanhang produkter/hjälpmedel som går att köpa i handeln, till exempel i affär, per postorder eller på apotek och som inte kräver sjukvårdens specialkunskap. Egenansvar avseende dessa produkter/hjälpmedel innebär för den enskilde att såväl införskaffa som att bekosta dessa. Se även kap 6.

4. Vem har rätt att få hjälpmedel förskrivna?

4.1 Personer boende i Östergötland

För att vara berättigad till personligt förskrivna hjälpmedel måste man vara folkbokförd i Östergötland.

4.2 Barn, ungdomar och studerande

Som barn och ungdom räknas de som är upp till 18 år.

Barn och ungdomar som är under 18 år och på grund av studier måste bo någon annanstans än hos sina föräldrar ska ändå vara folkbokförda hos dem. Detta gäller så länge de fortsätter i grund- eller gymnasieskola eller motsvarande utbildning som påbörjats före 18 års ålder. En person över 18 år som studerar på eftergymnasial skola ska folkbokföras där han/hon ”regelmässigt tillbringar sin dygnsvila”, det vill säga på studieorten.

Sjukvårdshuvudmannens ansvar omfattar inte produkter i standardutförande som normalt anskaffas till barn, till exempel stol och sulky.

Sjukvårdshuvudmannen har ansvar för personliga hjälpmedel till elever med funktionsnedsättning i förskola, grundskola, gymnasieskola, statlig och kommunal vuxenutbildning samt högskola/universitet. Skolan ansvarar för lämplig grundutrustning, det vill säga för att utrusta med de hjälpmedel som behövs så att miljön motsvarar de behov som finns eller kan väntas uppstå för dem som vistas där; se kap 3.2 .

Skolan ansvarar för att förskrivna hjälpmedel som används i skolan förvaras på ett betryggande sätt. Sjukvårdshuvudmannen ansvarar inte för interna omflyttningar av hjälpmedel eller flytt av hjälpmedel till annan skola inom kommunen.

Skolhuvudmannen har alltid kostnadsansvar för grundutrustning, pedagogiska hjälpmedel, läromedel och lokalanpassning, liksom för anpassning av egen utrustning. Lokaler och utrustning skall vara utformad så att även elever med funktionshinder kan fungera i skolmiljön under hela skoldagen.

Region Östergötland har kostnadsansvar för personligt förskrivna hjälpmedel till barn och ungdomar som beviljats korttidsvistelse enligt beslut om insats från LSS § 9.6.

Angående dubbelförskrivning till barn- och ungdomar; se kap 5.8

4.3 Personer folkbokförda i annat län

Enligt Folkbokföringslagen är man skyldig att ändra folkbokföring vid avflyttning från länet.

Förskrivning av hjälpmedel till utomlänspatienter kan enligt Riksavtalet bli aktuellt vid fritt vård sökande eller vid vård på specialistremiss. I dessa fall ska Östergötlands regler följas vid hjälpmedelsförskrivning i vårt län, men sjukvårdshuvudmannen där man är folkbokförd ska betala hela kostnaden för hjälpmedlen. Hjälpmedel till utomlänspatient ska förskrivas i samråd med och godkännas av sjukvårdshuvudmannen där man är folkbokförd, om kostnaden överstiger 10 000 kr eller om hjälpmedlet behöver installation, anpassning eller kan komma att ha behov av teknisk service/reparation i en framtid. Praxis är dock att kontakt alltid tas med sjukvårdshuvudmannen där man är folkbokförd innan hjälpmedelsförskrivning.

Motsvarande regler gäller för personer folkbokförda i Östergötland som söker vård i annat län. Enligt avtal om Hemsjukvård överförs detta ansvar enligt ovan till den kommun/Habilitering som har hemsjukvårdsansvar/habiliteringsansvar om behovet överensstämmer med Östergötlands Regelverk för hjälpmedelsförskrivning. Förskrivning av hjälpmedel i annat län för behov utöver Östergötlands Regelverk för hjälpmedelsförskrivning faktureras Region Östergötland, i de fall Riksavtalet har följts. Hjälpmedelsförskrivning utöver Riksavtalet ansvarar förskrivande län själv för. Hjälpmedelskonsult ska alltid kontaktas för rådgivning i ärenden som gäller östgötar som har förskrivits hjälpmedel i annat län.

4.4 Utländska personer folkbokförda i Östergötland

Samma regler gäller som för svenskar bosatta i Östergötland.

4.5 Svenska medborgare bosatta utomlands (utlandssvenskar)

Svensk medborgare, som förväntas vara bosatt i annat land längre tid än ett år, ska inte vara folkbokförd i Sverige.

Hjälpmedel för icke-akuta behov ska sökas i bosättningslandet.

Utlandssvenskar bosatta och försäkrad i ett EU/EES-land

Hjälpmedel kan förskrivas för tillfälligt bruk vid **akut behov** eller vid nödvändig vård.

Kostnadsansvarig enhet skickar en faktura för hjälpmedelskostnader tillsammans med uppgifter om patientens namn och bostadsadress samt kopia på EU-kortet till

Försäkringskassan, som ersätter kostnaden.

Förskrivna hjälpmedel ska återlämnas senast när brukaren lämnar länet.

Utlandssvenskar bosatta i de nordiska länderna behöver *inte* visa upp EU-kort.

Kostnadsansvarig enhet skickar en faktura för hjälpmedelskostnader tillsammans med uppgifter om patientens namn och bostadsadress till Försäkringskassan, som ersätter kostnaden.

Förskrivna hjälpmedel ska återlämnas senast när brukaren lämnar länet.

Utlandssvenskar bosatta inom utomnordiskt område eller i land där konvention saknas

Hjälpmedel endast för **akut behov** kan förskrivas och bekostas av den sjukvårdshuvudman som svarar för vården. Förskrivna hjälpmedel ska återlämnas senast när brukaren lämnar länet.

4.6 Utländska personer som tillfälligt vistas i Sverige

För alla utländska personer som tillfälligt vistas i Sverige, gäller att hjälpmedel för icke-akuta behov ska sökas i hemlandet.

Utländska personer bosatta i EU/EES-området

Hjälpmedel kan förskrivas för tillfälligt bruk vid **akut behov** eller vid nödvändig vård. För att styrka sin rätt till nödvändig vård ska ett EU-kort (eller provisoriskt intyg om EU-kort) visas upp.

Kostnadsansvarig enhet skickar en faktura för hjälpmedelskostnader tillsammans med en kopia av EU-kort eller intyg till Försäkringskassan, som ersätter kostnaden.

Förskrivna hjälpmedel ska återlämnas senast när brukaren lämnar länet. Saknas EU-kort kan kostnadsansvarig enhet begära att personen betalar hjälpmedlet. Den vårdsökande bör i dessa fall underrättas om möjligheten att få ersättning för sina utlägg från sin motsvarighet till vår Försäkringskassa i sitt EU-hemland.

Utländska personer bosatta i de nordiska länderna behöver *inte* visa upp EU-kort. Kostnadsansvarig enhet skickar en faktura för hjälpmedelskostnader tillsammans med uppgifter om patientens namn och bostadsadress till Försäkringskassan. Förskrivna hjälpmedel ska återlämnas senast när brukaren lämnar länet.

Utländska personer bosatta i Konventionsländer

Personer från länder som Sverige har sjukvårskonventioner eller sjukvårdsavtal med har rätt till akut vård och hjälpmedel för **akut behov**. (Avseende hjälpmedel är det för närvarande Algeriet, Australien och delstaten Quebec i Kanada som är sådana konventionsländer). För att styrka sin rätt till akut vård ska pass eller Försäkringsintyg från hemlandet visas upp. Kostnadsansvarig enhet skickar en faktura för hjälpmedelskostnader tillsammans med en kopia av patientens ID-handling (pass eller Försäkringsintyg) till Försäkringskassan, som ersätter kostnaderna. Förskrivna hjälpmedel ska återlämnas senast när brukaren lämnar länet.

Utländska personer bosatta i övriga länder

Personer från övriga länder har **inte rätt** till kostnadsfri vård eller kostnadsfria hjälpmedel. Det betyder att dessa patienter själva får betala hela kostnaden för vård och hjälpmedel. Detta gäller såväl barn som vuxna.

4.7 Asylsökande - utländska personer som söker uppehållstillstånd

Enligt beslut i Hälso- och sjukvårdsnämnden i Region Östergötland har asylsökande samma rätt till vård och hjälpmedel som personer folkbokförda i länet.

När det gäller behov av **nödvändiga hjälpmedel**, det vill säga hjälpmedel som är helt nödvändiga för att kunna klara den dagliga livsföringen, har enligt Hemsjukvårdsavtalet länets kommuner ansvar för bedömning och förskrivning i hemsjukvård, medan regionen ansvarar för bedömning och förskrivning till asylsökande som får hälso- och sjukvård via regionen. Förskrivna hjälpmedel till asylsökande ska alltid köpas.

Kommunen/förskrivande enhet inom Region Östergötland fakturerar regionens Hälso- och sjukvårdsnämnd för köp av dessa hjälpmedel. Specifik faktureringsadress till Region Östergötland ska användas. Kontakta hjälpmedelskonsult vid behov.

När det gäller behov **utöver nödvändiga hjälpmedel**, enligt ovan, har regionen ansvar för all bedömning, förskrivning och kostnad för köp av dessa hjälpmedel. Specifik faktureringsadress till Region Östergötland ska användas för fakturering av dessa köpta hjälpmedel. Kontakta hjälpmedelskonsult vid behov.

LMA-kortet som styrker att patienten är registrerad som asylsökande hos Migrationsverket, ska alltid visas upp och giltighetstiden måste kontrolleras. Den asylsökandes LMA-nummer ska uppges. Sjukvårdshuvudmannens åtagande gäller fram till och med när den asylsökande fått beslut om permanent uppehållstillstånd och blir folkbokförd alternativt får ett avvisningsbeslut.

Vid hjälpmedelsförskrivning till asylsökande ska Östergötlands Regelverk för hjälpmedelsförskrivning och fastställt hjälpmedelssortiment följas. Hjälpmedlen ska återlämnas senast då brukaren lämnar länet.

4.8 Gömda och papperslösa personer som vistas i Östergötland

Enligt beslut i Hälso- och sjukvårdsnämnden i Region Östergötland har gömda och papperslösa personer samma rätt till vård och hjälpmedel som personer folkbokförda i länet.

Vid hjälpmedelsförskrivning till gömda och papperslösa ska Östergötlands Regelverk för hjälpmedelsförskrivning och fastställt hjälpmedelssortiment följas. Hjälpmedlen ska återlämnas senast då brukaren lämnar länet.

Personer som i dagligt tal kallas för papperslösa är i huvudsak:

- personer som har sökt asyl i Sverige, fått avslag på ansökan, men ändå valt att stanna i landet. Dessa kallas ofta för gömda personer.
- personer som har kommit till Sverige utan att söka asyl, men som ändå vistas i landet för att till exempel arbeta ”svart”.
- personer som har kommit till Sverige legalt och som söker vård utan att uppge sin riktiga identitet.

Region Östergötland har ansvar för bedömning, förskrivning och kostnad för köp av hjälpmedel till dessa personer. Specifik faktureringsadress till Region Östergötland ska användas för fakturering av dessa köpta hjälpmedel. Kontakta hjälpmedelskonsult vid behov.

4.9 Kostnadsersättning för vårdbehövande enligt SFS 2010:1122, § 33

Staten ersätter sjukvårdshuvudmannens kostnader för vård, läkemedel och hjälpmedel under vissa förutsättningar för skyddsbehövande/tidigare asylsökande som har fått uppehållstillstånd i Sverige och som vid tiden för uppehållstillstånd har sjukdom/funktionshinder som kräver varaktig vård minst tre år. Det gäller folkbokförda icke-svenska medborgare. En förutsättning är att sammanlagda kostnader för vård, läkemedel, tolk och hjälpmedel uppgår till minst 60 000 kr per brukare och år per sjukvårdshuvudman. Dessa individer har samma rättigheter till hjälpmedel som övriga folkbokförda i länet; se kap 4.5.

Är ett nytt sådant ärende aktuellt kontaktar förskrivaren kommunen/Region Östergötland och lämnar uppgifter i ärendet. Första ansökan ska göras inom tre år från kommunplaceringsdatum.

5 Förskrivansvar

5.1 Allmänt

För att brukare med funktionsnedsättning ska få tillgång till hjälpmedel krävs en förskrivning. Personer med förskrivningsrätt ansvarar för förskrivning av lämpligt hjälpmedel.

När en förskrivare inte själv besitter all den kunskap som krävs för en förskrivning är det viktigt att vid behov samråda med övriga berörda inom eventuella behandlingsteam, länets hjälpmedelskonsulter och/eller hjälpmedelsleverantör som sjukvårdshuvudmannen har avtal med.

Förskrivningsrätten innebär ansvar för bedömning, utprovning, information, inträning och uppföljning. Förskrivning av hjälpmedel innebär ett helhetsansvar och inte enbart utlämnande av ett hjälpmedel.

Den enskilde brukaren ska informeras om behandlingsmetoder och hjälpmedel som står till buds utifrån brukarens behov och sjukvårdshuvudmannen sortiment, samt om övriga produkter, som är av särskild betydelse för den enskilde. Det vill säga förskrivaren ska även kunna ge viss information/råd om produkter som inte finns att tillgå som förskrivningsbara hjälpmedel.

5.2 Förskrivarkompetens

För att få förskriva hjälpmedel krävs att personen ska

- ha beviljats förskrivningsrätt för förskrivning av hjälpmedel i Östergötland, samt ha genomgått förskrivarutbildning avseende hjälpmedelsförskrivning i Östergötland.
- ha kunskap om samt följa de lagar, förordningar och föreskrifter som gäller hjälpmedelsverksamhet.
- ha kunskap om samt följa Östergötlands Regelverk för hjälpmedelsförskrivning.
- ha kunskap om samt följa gemensamma rutiner avseende hjälpmedelsområdet.
- ha god kännedom om det fastställda hjälpmedelssortimentet.
- delta i hjälpmedelsvisningar och fortlöpande utbildningar inom det sortiment man förskriver hjälpmedel ur.
- genomgå, i förekommande fall, riktade kurser och temadagar för att få utprova vissa specifika hjälpmedel.

Upprätthålls inte kompetensen avseende ovanstående krav, kan sjukvårdshuvudmannen återta förskrivningsrätten.

5.3 Förskrivning av hjälpmedel

Förskrivaren ska

- göra en helhetsbedömning utifrån brukarens funktionsnedsättning, hans/hennes medicinska, sociala och psykologiska status, samt utifrån boendemiljö och hjälpmedlets funktion.
- ansvara för att ett hjälpmedel fungerar i den miljö det ska användas, innan en förskrivning görs.

Region Östergötland och länets kommuner

- planera förskrivning av hjälpmedel i samverkan med den enskilde och/eller närstående. Den enskilde och/eller närstående ska få möjlighet att delta i processen och vara delaktig i de val som görs.
- vid förskrivning utgå från enklast möjliga hjälpmedel ur Östergötlands sortiment som kan fungera i den aktuella situationen för att uppnå godtagbar funktion utifrån behov och förväntad nytta.
- ta med i sin bedömning att hjälpmedel kan komplettera andra eventuella insatser, men får inte bli alternativ till en aktiv rehabilitering. Hjälpmedel får inte heller ersätta andra lämpliga åtgärder.
- anpassa och samordna förskrivning av hjälpmedel med andra insatser från Region Östergötland, kommun och andra myndigheter.
- dokumentera bedömning och förskrivning av hjälpmedel enligt Patientdatalagen.

I ansvaret för att förskriva hjälpmedel ingår också att i samband med förskrivning informera brukare och i förekommande fall anhörig/personal, om hur hjälpmedlet används och fungerar, samt att informera om brukarens ansvar.

Byte av hjälpmedel medges endast då brukarens hjälpmedelsbehov eller funktionsstatus har förändrats eller då befintligt hjälpmedel av förskrivare eller tekniker bedöms som utslitet.

Förtroendeförskrivning innebär att förskrivare från icke kostnadsansvarig enhet, förskrivare från Region Östergötland eller privat anställd förskrivare, har beviljad förskrivningsrätt för hjälpmedel där hjälpmedelskostnaderna styrs till respektive kommun där aktuell brukare är folkbokförd. För att erhålla förskrivningsrätt krävs alltid att man genomgått obligatorisk förskrivareutbildning. Förtroendeförskrivare har samma ansvar att följa gällande regelverk kring hjälpmedelsförskrivning som övriga förskrivare.

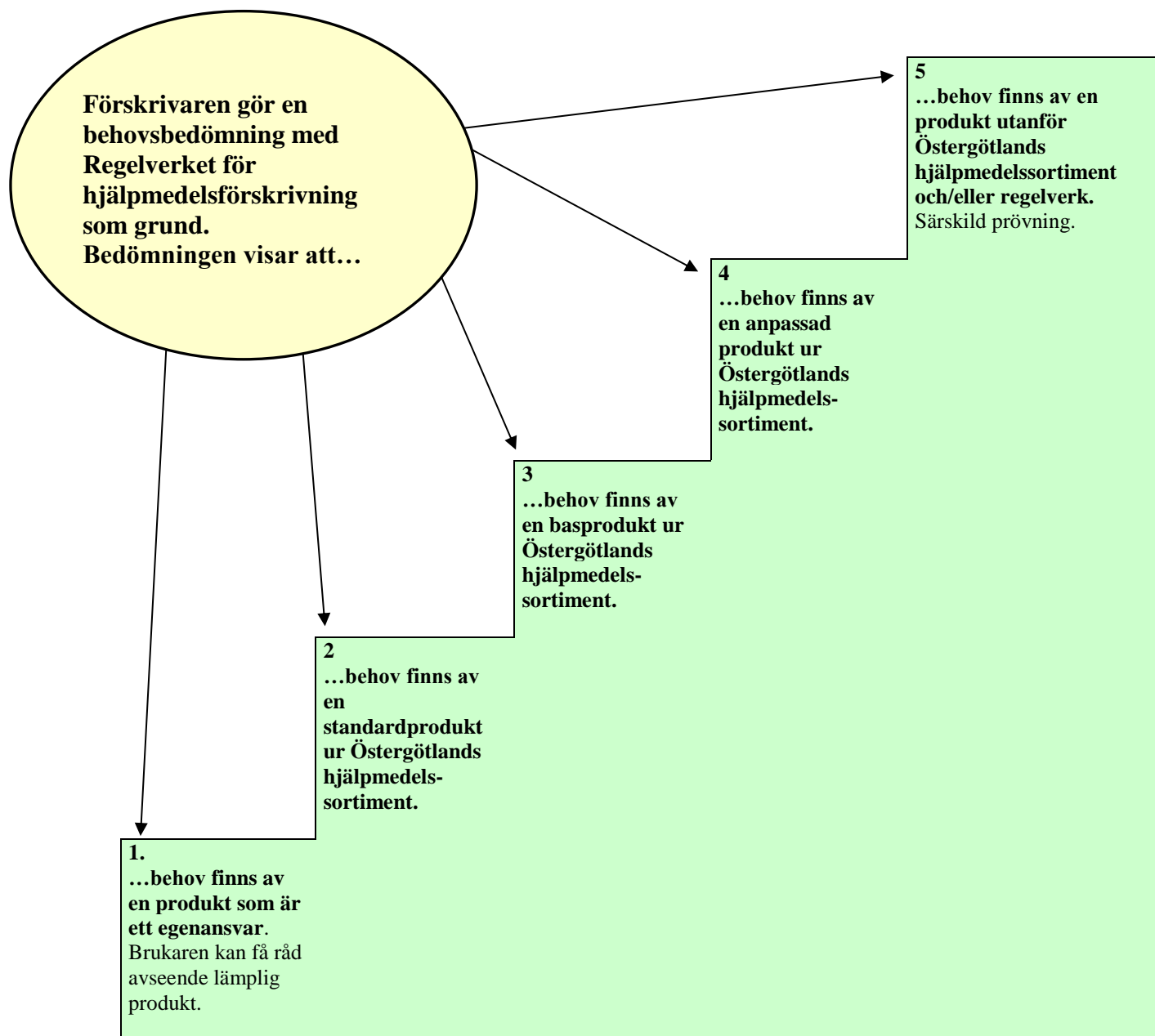
I komplexa ärenden inom sjukhusvård/specialistenhet när förskrivning av kostsamma hjälpmedel är aktuellt, till exempel kommunikationshjälpmedel, elsäng, elrullstol eller avancerad manuell rullstol, ska samråd ske med förskrivare inom rehabiliterande hemsjukvård/habilitering, innan förskrivning görs.

5.4 Behovsriktat synsätt

Hjälpmedel förskrivs enligt ett behovsriktat synsätt. Ett behovsriktat synsätt innebär att det är brukarens behov i kombination med Östergötlands Regelverk för hjälpmedelsförskrivning som är vägledande för vilka hjälpmedel som kan förskrivas. Behovsbedömningen ska göras utifrån brukarens hela livssituation, vilket innebär att fysiska såväl som psykiska och sociala behov ska beaktas.

Alla brukare med ett upplevt hjälpmedelsbehov, har rätt att få behovet bedömt av medicinskt kunnig personal med behörighet att förskriva hjälpmedel.

Utprovningstrappa

5.5 Uppföljning av förskrivning

Uppföljning och utvärdering av förskrivna hjälpmedel ska ske efter varje förskrivning. Beroende på brukarens situation, funktionsnedsättning eller andra orsaker kan flera uppföljningar behöva göras. I de fall förskrivaren därefter bedömer fortsatt uppföljning som obehövlig, det vill säga att brukaren bedöms klara att själv ta ansvar för hjälpmedlet och dess användning, kan ärendet avslutas. Ansvar överförs i dessa fall till brukaren och innebär att brukaren själv ansvarar för att vända sig till sjukvårdshuvudman/förskrivare vid förändrade behov, förändrat hälsotillstånd eller annat som påverkar hjälpmedelsanvändningen. Förskrivaren bedömer i varje enskilt fall när och om detta är aktuellt. När ett ärende avslutas ska bedömningen dokumenteras i journal.

För elrullstol finns krav på årlig uppföljning.

Om uppföljning/åtgärd ska göras av förskrivare inom annan enhet måste en aktiv överrapportering och överenskommelse om uppföljning/åtgärd göras.

Hjälpmiddel ska inte användas längre än nödvändigt. En felaktig eller alltför långvarig användning kan motverka andra rehabiliteringsinsatser och är inte heller kostnadseffektiv.

5.6 Sortiment/Särskild prövning

Östergötlands sortiment tas fram för att täcka de flesta brukares behov, utifrån sjukvårdshuvudmannens åtagande. Det finns dock alltid en liten grupp brukare med mycket komplexa behov, som inte kan tillgodoses utifrån sjukvårdshuvudmannens fastställda sortiment och/eller regelverk för hjälpmedelsförskrivning. I dessa fall finns möjlighet för förskrivare att få sitt ärende prövat hos länets hjälpmedelskonsulter genom en så kallad Särskild prövning.

Förskrivare måste vara medvetna om att hjälpmedel utanför sjukvårdshuvudmannens sortiment ofta blir mer kostsamma att hantera och kan få konsekvenser för brukaren vad gäller möjlighet till olika tillbehör, samt ge upphov till längre leverans- och reparationstider.

Sjukvårdshuvudmannen bekostar inte tillbehör till hjälpmedel som motsvarar behov som även icke- funktionshindrade personer kan ha i sin vardag; till exempel regnskydd, åkpåsar, almanackor, armbandsur, madrasser eller olika former av väskor.

5.7 Information till brukare

Vid all hjälpmedelsförskrivning ska förskrivaren lämna sjukvårdshuvudmannens informationsblad ”Hjälpmedelslån till brukare” och gå igenom innehållet tillsammans med brukaren eller vid behov anhörig/god man/personal.

Förskrivaren ska informera brukare och vid behov annan berörd person om

- hjälpmedlets syfte och användningsområde samt ge en beskrivning av hjälpmedlets funktioner, underhåll och brukarens ansvar
- vart brukaren vänder sig för frågor om reparation och underhåll
- att man rekommenderas att se över sitt försäkringsskydd
- vart brukaren vänder sig vid förändrande behov
- att hjälpmedlet är ett lån av sjukvårdshuvudmannen i Östergötland och ska återlämnas när behovet upphör eller förändras
- var brukaren kan återlämna hjälpmedel

5.8 Dubbelförskrivning

Med dubbelförskrivning menas förskrivning av två hjälpmedel med likartad funktion till samma brukare.

Grundprincipen är att man från sjukvårdshuvudmannen kan få **en** uppsättning av hjälpmedel förskrivet. Undantag och förtydliganden avseende dubbelförskrivning; se Förskrivningsanvisningar. Bedömer förskrivare att det finns behov av dubbelförskrivning, utöver vad som anges i förskrivningsanvisningarna, ska en Särskild prövning av ärendet **alltid** göras, innan en eventuell förskrivning.

Undantag från grundprincipen kan göras för barn och ungdom upp till 18 år, eller som därefter fortsätter att gå i gymnasieskola. Syftet med att utrusta med mer än ett hjälpmedel är i dessa fall att underlätta för barn med behov av att kontinuerligt vistas i flera miljöer, till exempel hem och skola. Detta gäller endast för stora och tunga hjälpmedel och där det bedöms som orealistiskt att i stort sett dagligen transportera hjälpmedlen mellan de olika platserna. Dubbelförskrivning av elrullstol kan inte göras.

Trippelförskrivning kan godkännas efter en särskild prövning av ärendet t.ex. i de fall barnet har vårdnadshavare som bor i separata boenden och ett nödvändigt behov av ett visst hjälpmedel, som ingår i sjukvårdshuvudmannens ansvarsområde, finns i såväl båda föräldrarnas bostad som i skolan.

I de fall dubbelförskrivningen görs med syftet att ena hjälpmedlet ska placeras och användas i skolan, ska detta hjälpmedel återlämnas när skolgången avslutas. I de fall dubbelförskrivning görs med placering av hjälpmedel hos vårdnadshavare i separata boenden, ska hjälpmedlen återlämnas när barnet fyller 18 år eller senast när han/hon slutar gymnasieskolan. Brukaren kan behålla en uppsättning av de hjälpmedel som behövs i det boende där han/hon då är folkbokförd i Östergötland. Den andra uppsättningen hjälpmedel ska återlämnas.

6 Brukaransvar

Samhällsutvecklingen går generellt sett mot ett ökat individuellt ansvarstagande. Denna utveckling pågår inom många områden av vilka hälso- och sjukvården är ett. De etiska principerna för prioritering som lagts fast av riksdagen är utgångspunkten för Region Östergötlands och länets kommuners arbete med att utveckla tillämpbara metoder för prioriteringar inom hälso- och sjukvården.

1. Människovärdesprincipen; alla människor har lika värde och samma rätt oberoende av personliga egenskaper och funktioner i samhället.
2. Behovs- och solidaritetsprincipen; resurserna bör fördelas efter behov.
3. Kostnadseffektivitetsprincipen; vid val mellan olika verksamhetsområden eller åtgärder bör en rimlig relation mellan kostnader och effekt, mätt i förbättrad hälsa och förhöjd livskvalitet, eftersträvas.

Som inom hälso- och sjukvården i övrigt har brukaren också ett egenansvar inom hjälpmedelsområdet. Den enskilde har ansvar för sin egenvård, det vill säga att själv ta aktivt ansvar för sin hälsa; vilket även innebär ett ansvar att själv införskaffa och bekosta hjälpmedel som ligger utanför sjukvårdshuvudmannens ansvarsområde och som den enskilde bedömer att han/hon behöver: se även kap 3.6.

När en person får ett hjälpmedel förskrivet från sjukvårdshuvudmannen tar han/hon också på sig ett ansvar för detta. Då hjälpmedelsbrukaren inte kan ta det ansvaret, är omyndig eller saknar rättslig kapacitet, övergår ansvaret till personal/god man/vårdnadshavare.

Brukarens ansvar

- Vid förändrat hjälpmedelsbehov: ta kontakt med förskrivare om hjälpmedelsbehovet förändras, hjälpmedlet behöver anpassas eller inte fungerar som avsett. Brukaren får inte själv förändra hjälpmedlets funktion, t ex anpassa det eller montera något på hjälpmedlet. Vid behov av förändring/anpassning på hjälpmedel ska kontakt tas med förskrivare för bedömning och eventuell åtgärd.
- Underhåll av hjälpmedel: kontinuerligt underhålla personligt förskrivna hjälpmedel. Som normalt underhåll avses varje åtgärd som med vissa intervaller bör utföras för att undvika onödigt förslitning av hjälpmedlen; till exempel rengöring, smörjning, byte/laddning av batterier samt pumpning och vid behov byte av däck. Till normalt underhåll räknas även lagning vid punktering på rullstol och sulky.
- Reparation och service: ta kontakt med hjälpmedelsleverantören när hjälpmedlet är i behov av reparation eller service samt att rengöra hjälpmedlet innan det lämnas in för reparation. Reparation och service får endast utföras av hjälpmedelsleverantören.
- Förvaring av hjälpmedel: förvara hjälpmedlen enligt anvisning, så att de inte försämras utöver normal förslitning.
- Förbrukningsmaterial: själv bekosta förbrukningsartiklar till hjälpmedlet, till exempel däck och slang, batterier etc.
- Hjälpmedel är personligt förskrivna: inte låna ut, hyra ut, sälja eller på annat sätt avyttra förskrivna hjälpmedel.
- Stulet, skadat eller förkommet hjälpmedel: anmäla stöld, förkommet hjälpmedel eller skada på hjälpmedel till förskrivare. Först därefter kan en eventuell ny förskrivning av hjälpmedel göras. Stöld bör även anmälas till polisen. Ersätta sjukvårdshuvudmannen för stulna eller på annat sätt förkomna hjälpmedel. Ersätta sjukvårdshuvudmannen för skadade hjälpmedel eller hjälpmedel som har utsatts för ovarsam hantering/förstörts utöver normal förslitning.
- Flytt inom Östergötland: själv flytta sina personligt förskrivna hjälpmedel till nya bostaden. Undantag; elsäng och fast installerade hjälpmedel. Brukaren faktureras en avgift per styck för flyttning av dessa hjälpmedel; se kap 3.3.
- Flytt från länet: ta kontakt med sin hjälpmedelsförskrivare för att få klarhet i vilka hjälpmedel som måste återlämnas och vilka som kan övertas av den nya sjukvårdshuvudmannen och därmed tas med vid flytten. Återlämna de hjälpmedel som den nya sjukvårdshuvudmannen inte övertar ansvaret för.
- Flytt till särskilt boende: själv återlämna hjälpmedel till sjukvårdshuvudmannen när brukaren avser att flytta till särskilt boende inom länet, förutom de hjälpmedel som brukaren tar med sig vid fortsatt behov i det särskilda boendet.
- Återlämning av hjälpmedel: själv återlämna hjälpmedel till sjukvårdshuvudmannen när behovet upphört/förändrats eller på anmodan. Detta gäller även hjälpmedel som är förskrivna för användning i annan miljö än hemmet; till exempel i skolan.

Region Östergötland och länets kommuner

- Hämtning av elsäng, ståhjälpmedel, elrullstol, komfortrullstol, hjullyft och fast installerade hjälpmedel bekostas av sjukvårdshuvudmannen. För fast installerade hjälpmedel; se även Förskrivningsanvisningar. Hjälpmedlen ska vid återlämnandet vara rengjorda.

Sjukvårdshuvudmannen rekommenderar brukaren att se över sitt försäkringsskydd. Det är särskilt angeläget när det gäller elrullstolar, stödbegärliga hjälpmedel och hjälpmedel som lätt tappas bort. Hjälpmedel är ur försäkringssynpunkt lös egendom som patienten innehar för privat bruk.

För hjälpmedel som används och förvaras inom någon verksamhet (till exempel förskola, skola, särskilda boendeformer) ansvarar verksamheten för att hjälpmedlen förvaras på ett betryggande sätt. Respektive verksamhet har ansvaret för hjälpmedel som förvaras där enligt principen om aktsamhetskrav, oavsett om man har försäkring som täcker eller inte.

Förskrivningsanvisningar

Region Östergötland
och
länets kommuner

2016-11-01

FÖRSKRIVNINGSANVISNINGAR

MEDICINSKA BEHANDLINGSHJÄLPMEDEL

STIMULATOR FÖR SMÄRTLINDRING / TENS

032706

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med smärttillstånd för att ge symtomatisk smärtlindring. Grundorsaken till smärttillståndet ska vara utredd.

Förskrivningen är tidsbegränsad till 3 månader. Kvarstår behov av TENS efter denna tid, är det ett egenansvar som brukaren får ombesörja och bekosta. Informationsblad om ovanstående ska överlämnas till brukaren i samband med förskrivning. Länk till Informationsblad:

<http://vardgivarwebb.regionostergotland.se/Startsida/Patientinformation/Hjalpmedel-och-handikappservice/Hjalpmedelsforskrivning/Rutiner-och-nedladdningsbara-dokument-/Informationsblad-Nervstimulator-for-smartlindring-TENS/>

Ny förskrivning till samma brukare kan endast göras om behovet avser smärttillstånd för annan problematik/diagnos.

Förskrivare L och S/F med verifierad TENS-utbildning, bestående av separat kurs omfattande minst en dag teori och en dag praktik, eller som har TENS-utbildning i sin grundexamen/utbildning.
Ssk vid smärta mottagning med utbildning enligt ovan.

Anmärkning Kan inte förskrivas för t.ex. sårläkningsbehandling, muskelstimulering eller smärtlindring vid förlossning.

Normalt underhåll och förbrukningsartiklar, t.ex. gel, tejp och elektroder, är brukarens ansvar att ombesörja och bekosta.

Kontraindikationer: TENS skall inte förskrivas till personer med pacemaker. Kan förskrivas i särskilda fall efter samråd med kardiolog eller behandlande läkare.

SLEMSUG

030321

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med nedsatt hostkraft i kombination med ökad slembildning samt till tracheotomerad brukare.

Läkarbedömning av behovet av slemsug, måste föregå förskrivning av slemsug.

Förskrivare L, S/F eller Ssk inom verksamhet med ansvar för ovanstående brukargrupp, som har den specialkunskap och/eller erfarenhet av behandling med slemsug som behövs.

Dubbel-
förskrivning Medges till tracheotomerad brukare, då behov av två slemsugar finns.

ANTIDECUBITUSHJÄLPMEDEL

ANTIDECUBITUSDYNOR	033303
---------------------------	---------------

Anmärkning Övriga rullstolsdynor; se rubriken Förflyttning rullstol

Generella behovskriterier Kan förskrivas till brukare som ligger i riskzonen att få trycksår och/eller brukare som redan har trycksår.
Enkla förebyggande dynor ska först ha uteslutits innan mera avancerade dynor förskrivs. Detta gäller även inom varje undergrupp.
Vid förskrivning av AD-dyna måste förskrivaren bedöma om det utöver normal uppföljning behövs ytterligare uppföljning; se Hjälpmedelsguide kap 5.5

TRYCKFÖRDELANDE DYNOR

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med behov av tryckfördelning i sittandet.

Förskrivare A, S/F

TRYCKFÖRDELANDE OCH POSITIONERANDE DYNOR

Behovskriterier Kan förskrivas till rullstolsburen brukare med behov av både tryckfördelning och positionering i sittandet.

Förskrivare A, S/F

TRYCKAVLASTANDE DYNOR

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med risk för trycksår eller då trycksår uppstått.

Förskrivare A, S/F

Anmärkning I denna grupp dynor ingår både förebyggande dynor och behandlande dynor. Var uppmärksam på att vissa av dessa dynor inte är lämpade för personer med kraftigt nedsatt bålstabilitet eller låg tonus.

TRYCKAVLASTANDE OCH POSITIONERANDE DYNOR

Behovskriterier Kan förskrivas till rullstolsburen brukare med behov av både tryckavlastning och positionering i sittandet.

Förskrivare A, S/F

Anmärkning I denna grupp dynor ingår både förebyggande och behandlande dynor. Vid osäkerhet av val av produkt – kontakta hjälpmedelsleverantören.

ANTIDECUBITUSDYNA TILL TOALETT

043303

- Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med trycksår, eller tidigare svårbehandlade trycksår, som har behov av antidecubitusdyna för att kunna sitta på vanlig toalettstol en längre stund.
- Förskrivare A, S/F
- Anmärkning Kan inte förskrivas enbart i smärtlindrande syfte.
Behov av enklare mjüksits till toalettstol är ett egenansvar som brukaren får ombesörja och bekosta.

ANTIDECUBITUSMADRASS

033306

- Generell anmärkning Införskaffande av lämplig madrass av god kvalitet, utifrån brukarens funktionsnedsättning, är ett personligt ansvar. Gäller såväl vanlig madrass som bäddmadrass.
AD-madrass kan inte förskrivas enbart i smärtlindrande syfte.
Det är viktigt att förskrivning av AD-madrass inte ersätter god omvårdnad, inspektion av huden osv. Riskfaktorer att betänka är friktion, skjuvkraft, värme och fuktighet.
- Vid förskrivning av AD-madrasser måste förskrivaren bedöma om det utöver normal uppföljning behövs ytterligare uppföljning; se Hjälpmedelsguide kap 5.5

FÖREBYGGANDE MADRASS

- Behovskriterier Kan förskrivas i förebyggande syfte till brukare i riskzonen att få trycksår i liggande.
- Förskrivare A, S/F, Ssk

BEHANDLANDE MADRASS

- Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med trycksår eller mycket hög risk för trycksår, med behov av behandlande madrass.
Behandlande madrass ur standardsortiment kan även förskrivas i förebyggande syfte till brukare i riskzonen att få trycksår, där en förebyggande madrass inte uppfyller brukarens behov.
- Förskrivare A, S/F, Ssk

RÖRELSE- OCH BALANSTRÄNINGSPREPARAT

BARN: CYLINDERKUDDE OCH GYMNASTIKKIL

034815

- Behovskriterier** Kan endast förskrivas till barn med funktionsnedsättning som har behov av daglig träning och behandling. Hjälpmedlet ska vara en del av en sjukgymnastisk behandlingsplan.
- Förskrivare** S/F
- Anmärkning** Det är förskrivarens ansvar att introducera och tillse att personer finns runt brukaren som kan fullfölja aktuell behandling/träning.

BARN: TIPPBRÄDA / STÅSTÖD

034806

- Behovskriterier** Kan förskrivas till barn som p.g.a. funktionsnedsättning har regelbundet, långvarigt medicinskt behov av daglig ståträning, ståmobilisering och/eller andningsbehandling. Hjälpmedlet ska vara en del av en sjukgymnastisk behandlingsplan.
Kan förskrivas för tillfälligt behov under en postoperativ behandlingsperiod.
- Tippbräda med el-uppresningsfunktion kan förskrivas till barn där manuell tippbräda inte fungerar.
- Ståstöd med drivhjul kan förskrivas till brukare med god armfunktion, som har behov av att förflytta sig självständigt under pågående ståträning.
- Förskrivare** S/F
- Anmärkning** Det är förskrivarens ansvar att introducera och tillse att personer finns runt brukaren som kan fullfölja aktuell behandling/träning.

TIPPBRÄDA / STÅSTÖD

034821

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare som p.g.a. funktionsnedsättning har regelbundet, långvarigt medicinskt behov av daglig ståmobilisering, ståträning och/eller andningsbehandling. Hjälpmedlet ska vara en del av en sjukgymnastisk behandlingsplan.
Kan förskrivas för tillfälligt behov under en postoperativ behandlingsperiod.

Tippbräda med el-uppresningsfunktion kan förskrivas till brukare där manuell tippbräda inte fungerar, t.ex. på grund av hög brukarvikt.

Tippbräda/ståstöd väljs utifrån brukarens funktionsnedsättning.
Brukaren ska ha tillräcklig bra bålstabilitet och huvudkontroll för att klara att stå i ståstöd.

Ståstöd med el-uppresningsfunktion kan förskrivas till brukare där ståstöd utan el-funktion inte fungerar.

Förskrivare S/F

Anmärkning Kan endast förskrivas för användning i det egna hemmet.

Det är förskrivarens ansvar att introducera och tillse att personer finns runt brukaren som kan fullfölja aktuell behandling/träning.

Det är viktigt att förskrivaren före förskrivning förvissar sig om att det finns plats för tippbrädan/ståstödet i hemmet.

POSITIONERINGSKUDDE

044827

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med väldokumenterad stor risk för begynnande eller manifesterade felställningar och/eller tryckssår, med behov av positioneringsstöd i liggande. Gäller brukare som inte själv kan bibehålla eller ändra position i liggande.
Enklare lösningar ska ha uteslutits.

Förskrivare A, S/F

Dubbel-förskrivning Förskrivning av två eller flera positioneringskuddar medges om det finns ett nödvändigt behov av mer än en positioneringskudde för att skapa ett fungerande positioneringsstöd i liggande.

Dubbelförskrivning utifrån behov av tvätt kan inte göras.

FORMGJUTEN SITS

FORMGJUTEN SITS

069099

Behovskriterier Kan förskrivas till rullstolsburen brukare med svår sittproblematik, som inte går att lösa med enklare stöd eller anpassning/specialanpassning.

Förskrivare A, S/F

Anmärkning Barn som är i behov av formgjuten sits ska anmälas till Länsteam Sitt, Habiliteringen i Linköping.
För vuxen brukare med behov av formgjuten sits ska anmälan göras för utprovning hos Hjälpmedelsleverantören.

Avser hela sitsar, formgjutna delar samt specialtillverkade dynor och ryggar.

FORMGJUTEN HYGIENSITS

Behovskriterier Kan förskrivas till rullstolsburen brukare med svår sittproblematik, som inte går att lösa med enklare stöd eller anpassning/specialanpassning av annat hygienhjälpmedel.

Förskrivare A, S/F

Anmärkning Barn som är i behov av formgjuten hygiensits ska anmälas till länsteamet Sittverksamhet, inom Barn- och ungdomshabiliteringen.
För vuxen brukare med behov av formgjuten hygiensits ska anmälan göras för utprovning hos Hjälpmedelsleverantören.

Finns behov av både formgjuten sits och formgjuten hygiensits bör förskrivning/utprovning göras vid samma tillfälle.
Förskrivning av formgjuten hygiensits inkluderar hygienunderrede.

ADL

MEKANISKT ÄTHJÄLPMEDEL

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare som på grund av rörelsehinder inte kan äta självständigt. Brukaren måste med hjälpmedlet bli självständig i att äta/inta föda.
Förskrivare	A
Anmärkning	Vid förskrivning av mekaniskt äthjälpmedel måste förskrivaren bedöma om det utöver normal uppföljning behövs ytterligare uppföljning; se Hjälpmedelsguide kap 5.5. Normalt underhåll och förbrukningsartiklar, som t.ex. tallrik och bestick, är brukarens ansvar att ombesörja och bekosta.

BARN: ADL-BÄNK

Behovskriterier	Kan förskrivas till barn som på grund av funktionsnedsättning har behov av stöd i sittande för att möjliggöra självständig på- och avklädning.
Förskrivare	A
Anmärkning	Kan endast förskrivas för användning i det egna hemmet.

KROPPSBURET SKYDDSMATERIAL

0906

HUVUDSKYDD

09060

HJÄLM

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med t.ex. hemofili, demens eller grav epilepsi, där stor risk för huvudskada föreligger.

Förskrivare A, S/F

BÄLTE, SELE OCH VÄST

090624

Behovskriterier Kan endast förskrivas till brukare med behov av att förbättra och underlätta positionering och säkerhet i sittande, i förskrivet hjälpmedel.

Förskrivare A, S/F

Anmärkning En förskrivning förutsätter att man följer Socialstyrelsens riktlinjer om Tvångs- och skyddsåtgärder inom vård och omsorg för vuxna: Socialstyrelsens meddelandeblad Nr 12/2013.

Länk till Socialstyrelsens sida ”Frågor och svar om tvångs- och skyddsåtgärder inom vård och omsorg för vuxna”

<http://www.socialstyrelsen.se/fragorochsvar/foreskrifteromtvangs-ochskydds>

Förskrivna bälten, selar och västar får inte ersätta bilbälte.

HÖFTSKYDD

09060

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med benskörhet och väldokumenterad stor fallproblematik/risk för fortsatta fall.

Vid bedömning ska medicinering, sensoriska och kognitiva funktionsnedsättningar samt gångförmåga beaktas, jmf riskbedömning Downtown Fall Risk Index, se:

[http://vardgivarwebb.regionostergotland.se/Startsida/Patientinformation/Hjalpmedel-och-handikappservice/Hjalpmedelsfor skrivning/Rutiner-och-nedladdningsbara-dokument-/](http://vardgivarwebb.regionostergotland.se/Startsida/Patientinformation/Hjalpmedel-och-handikappservice/Hjalpmedelsfor skrivning/Rutiner-och-nedladdningsbara-dokument/)

Ny förskrivning till samma brukare kan inte göras över tid.

Förskrivare A, S/F

**Region Östergötland
och länets kommuner**

Anmärkning Max två höftskydd kan förskrivas.
Därefter är behovet ett egenansvar som brukaren får ombesörja och bekosta.

Ska inte förskrivas till brukare där höftskydd bedöms kunna innebära en risk för felanvändning.

HJÄLPMEDEL VID TOALETTBESÖK

0912

BARN: TOALETTSITS

091209

Behovskriterier Kan förskrivas till barn med funktionsnedsättning som har behov av stöd i sittande vid toalettbesök.
Möjligheten att använda toalettsits, med eller utan trappsteg, som finns att köpa i handeln ska uteslutas innan förskrivning.

Förskrivare A

Anmärkning Toalettsitsar som enbart har till uppgift att minska hålet kan inte förskrivas.

BARN: MOBIL TOALETTSTOL / DUSCH- OCH TOASTOL PÅ HJUL

091203

Se rubriken Hjälpmedel vid bad och dusch.

ARMSTÖD SOM MONTERAS PÅ TOALETT

091224

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare som på grund av funktionsnedsättning har behov av stöd för att självständigt kunna sätta sig och/eller resa sig från toalettstol.
Kan förskrivas till barn med funktionsnedsättning som har behov av stöd i sittande vid toalettbesök.

Förskrivare A, S/F

Dubbel- Medges vid boende i flera våningsplan, där brukaren har behov av att förskrivning använda toalett på två våningsplan.

TOALETTSTOL, FRISTÅENDE

091212

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare som, framför allt nattetid, inte hinner/kan förflytta sig till ordinarie toaletten i tid.

Förskrivare A, S/F, Ssk

Anmärkning Avser fristående toalettstolsförhöjning med hel hink.

TOALETTSTOLSFÖRHÖJNING, FRISTÅENDE

091212

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare som på grund av funktionsnedsättning har behov av stöd för att kunna sätta sig och/eller resa sig från toalettstol.

Förskrivare A, S/F, Ssk

Dubbel- Medges vid boende i flera våningsplan, där brukaren har behov av att
förskrivning använda toalett på två våningsplan.

TOALETTSTOLSFÖRHÖJNING, FAST

091218

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare som på grund av funktionsnedsättning har behov av stöd för att kunna sätta sig och/eller resa sig från toalettstol, där fristående toalettstolsförhöjning inte får plats eller av andra skäl, på grund av funktionsnedsättningen, inte fungerar.

Förskrivare A, S/F

Dubbel- Medges vid boende i flera våningsplan, där brukaren har behov av att
förskrivning använda toalett på två våningsplan.

TOALETTSITS MED INBYGGD LYFTANORDNING

091221

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare som har behov av inbyggd lyftanordning för att möjliggöra självständiga toalettbesök.
Brukaren måste bli självständig i alla moment vid toalettbesök med hjälpmedlet.
Innan toalettsits med inbyggd lyftanordning kan förskrivas ska möjligheten till toalettbesök med hjälp av enklare hjälpmedel ha provats och uteslutits.
Toalettsits med el-uppresningsfunktion kan förskrivas till brukare där toalettsits med gasfjäder inte fungerar tillfredsställande.

Förskrivare A

MOBIL TOALETTSTOL / DUSCH- OCH TOASTOL PÅ HJUL

091203

Se rubriken Hjälpmedel vid bad och dusch.

HJÄLPMEDEL VID BAD OCH DUSCH

0933

Generella behovskriterier Ett hjälpmedel för bad/dusch kan förskrivas. Förskrivning av mer än ett hjälpmedel för bad/dusch är att betrakta som dubbelförskrivning.

BARN: BADSTOL

Behovskriterier Kan förskrivas till barn med funktionsnedsättning för att underlätta vid dusch, där andra hjälpmedel inte fungerar tillfredsställande.

Förskrivare A

BARN: MOBIL TOALETSTOL / DUSCH- OCH TOASTOL PÅ HJUL

091203

Behovskriterier Kan förskrivas till barn med funktionsnedsättning som behöver mycket stöd i sittande vid toalettbesök och/eller duschning.
Innan tiltbar dusch- och toastol på hjul förskrivs ska möjligheten till toalettbesök och/eller dusch med hjälp av enklare hjälpmedel utan tilt ha uteslutits.

Förskrivare A

DUSCHSTOL

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare som på grund av funktionsnedsättning har svårigheter att duscha stående, i de fall där duschpall inte ger tillräckligt stöd.

Förskrivare A, S/F, Ssk

BADBRÄDA

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning för att möjliggöra dusch i badkar.

Förskrivare A, S/F

VRIDBAR DUSCHSTOL FÖR BADKAR

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning för att möjliggöra dusch i badkar, i de fall där badbräda inte ger tillräckligt stöd.

Förskrivare A, S/F

BADKARSLYFT

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning som har behov av duschhjälpmedel, i de fall där badkarslyft kan ersätta annat duschhjälpmedel och vara ett alternativ till en bostadsanpassning. Innan badkarslyft förskrivs ska möjligheten till duschning i badkar med hjälp av enklare hjälpmedel ha provats och uteslutits.

Förskrivare A

Anmärkning Badkarslyft kan inte förskrivas utifrån medicinskt behov av varma bad, behov av vattenlek eller liknande.

MOBIL TOALETSTOL / DUSCH- OCH TOASTOL PÅ HJUL

091203

UTAN DRIVHJUL

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning, som har behov av hjälp vid toalettbesök/duschning och som inte kan förflytta sig till/från toalett/duschplats med hjälp av gånghjälpmedel, inom rimlig tid. Innan dusch- och toastol på hjul förskrivs ska möjligheten till toalettbesök och/eller dusch med hjälp av enklare hjälpmedel ha provats och uteslutits. Kan även förskrivas till rullstolsburen brukare för att minska antalet överflyttningar.

Förskrivare A, S/F

MED DRIVHJUL

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning, för att möjliggöra självständig förflyttning vid toalettbesök och/eller dusch. Innan dusch- och toastol med drivhjul förskrivs ska möjligheten till toalettbesök och/eller dusch med hjälp av enklare hjälpmedel ha provats och uteslutits.

Förskrivare A

TILTBAR

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med grav funktionsnedsättning, som har svårigheter att sitta upprätt.
Innan tiltbar dusch- och toastol förskrivas ska möjligheten till toalettbesök och/eller dusch med hjälp av enklare hjälpmedel utan tilt ha provats och uteslutits.

Förskrivare A, S/F

DUSCHVAGN

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare som p.g.a. funktionsnedsättning har behov av att duscha liggande. Det vill säga brukaren klarar inte att duscha i sittande.
Innan duschvagn förskrivas ska möjligheten till dusch med hjälp av enklare hjälpmedel ha provats och uteslutits.

Förskrivare A

DUSCHBORD /-BRITS

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare som p.g.a. funktionsnedsättning har behov av att duscha liggande. Det vill säga det fungerar inte för brukaren att duscha i sittande.
Innan duschbord/-brits förskrivas ska möjligheten till dusch med hjälp av enklare hjälpmedel ha provats och uteslutits.

Förskrivare A

Anmärkning Brukaren måste ha fastighetsägarens tillstånd till montering som kräver fast installation. Återställning efter nedmontering; se Hjälpmedelsguiden.
Vid flyttning av fast installerade hjälpmedel ska brukaren kontakta förskrivare. Avgift för flyttning av fast installerade hjälpmedel är 1250 kr per hjälpmedel; se Hjälpmedelsguide kap 3.3

HJÄLPMEDEL VID FÖRFLYTTNING

GÅNGHJÄLPMEDEL SOM HANTERAS MED EN ARM

1203

Generellt - dubbel-förskrivning För samtliga gånghjälpmedel som hanteras med en arm, gäller att förskrivning av två lika hjälpmedel medges i de fall brukaren har behov av två hjälpmedel samtidigt för att uppnå en säker förflyttning.

STÖDKÄPP

120303

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med förflyttningssvårigheter som har behov av gånghjälpmedel.

Förskrivare A, S/F, Ssk

Anmärkning Avgift 100 kr per käpp
Barn och ungdomar upp till 20 år betalar ingen avgift.

KRYCKKÄPP

120306

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med förflyttningssvårigheter som har behov av gånghjälpmedel och där stödkäpp inte ger tillräckligt stöd.

Förskrivare A, S/F, Ssk

Anmärkning Avgift 100 kr per käpp för enkel kryckkäpp, 200 kr per käpp för övriga kryckkäppar.
Barn och ungdomar upp till 20 år betalar ingen avgift.

UNDERARMSKRYCKA, RA-KRYCKA

120309

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med förflyttningssvårigheter som har behov av gånghjälpmedel och där enklare hjälpmedel inte ger tillräckligt stöd eller där brukaren löper risk att felbelasta vid användande av enklare hjälpmedel.

Förskrivare A, S/F

Anmärkning Avgift 200 kr per käpp
Barn och ungdomar upp till 20 år betalar ingen avgift.

AXILLARKRYCKA

120312

- Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med förflyttningssvårigheter som har behov av gånghjälpmedel.
Innan axillarkrycka förskrivas ska möjligheten till förflyttning med kryckkäpp ha provats och uteslutits.
- Förskrivare A, S/F
- Anmärkning Avgift 200 kr per käpp
Barn och ungdomar upp till 20 år betalar ingen avgift.

FYRPUNKTSSTÖD (bock, kvadrant)

120318

- Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med förflyttningssvårigheter där enklare hjälpmedel inte ger tillräckligt med stöd.
- Förskrivare A, S/F

GÅNGHJÄLPMEDEL SOM HANTERAS MED BÅDA ARMARNA

1206

GÅSTATIV (betastöd)

120603

- Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med förflyttningssvårigheter, då annat gånghjälpmedel inte kan användas.
- Förskrivare A, S/F

BARN: ROLLATOR

120606

- Behovskriterier Kan förskrivas till barn med förflyttningssvårigheter, som har behov av rollator för att klara självständig förflyttning, då annat gånghjälpmedel inte ger tillräckligt med stöd för säker förflyttning.
Kan även förskrivas till barn som har gåstol förskriven som förflyttningshjälpmedel då barnet bedöms kunna klara självständig förflyttning med rollator på sikt.
- Förskrivare A, S/F

ROLLATOR

120606

- Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med förflyttningssvårigheter, som har behov av rollator för att klara självständig inomhusförflyttning i vardagsaktiviteter, då annat gånghjälpmedel inte ger tillräckligt med stöd för säker förflyttning.
- Förskrivare A, S/F
- Anmärkning Rollator endast för utomhusbruk kan inte förskrivas. Undantag; kan förskrivas till brukare med behov av kontinuerlig syrgasbehandling.

GÅSTOL

120609

- Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med förflyttningssvårigheter och med behov av "sittstöd" i gående. Brukaren ska ha tillräcklig bålstabilitet för att hålla sig upprätt i gästol. Brukaren måste bli självständig i förflyttning med hjälpmedlet.
- Förskrivare A, S/F
- Anmärkning Barn: Särskild prövning vid behov av två gästolar (för inne- och utebruk) i samma miljö.

GÅBORD

120612

- Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med förflyttningssvårigheter som har behov av gåbord för att klara inomhusförflyttning. Innan gåbord förskrivas ska möjligheten till förflyttning med enklare hjälpmedel som t.ex. gästativ eller rollator ha uteslutits. Gåbord med el-uppresningsfunktion kan förskrivas till brukare där gåbord utan el-funktion inte fungerar. Brukaren måste bli självständig, eller självständig med tillsyn, i förflyttning med hjälpmedlet.
- Förskrivare A, S/F
- Anmärkning Tipprisk föreligger om hjälpmedlet används vid förflyttning över trösklar.

ÖVRIGA FORDON

1227

BARN: SITTVAGN, SULKY

122703

Behovskriterier Kan förskrivas till barn, då barnet på grund av funktionsnedsättning har behov av sittvagn med specialfunktioner och då sulky ersätter rullstol.
Möjligheten att använda sittvagn/sulky som finns att köpa i handeln ska ha provats och utslutits innan förskrivning.

Dubbelförskrivning i form av sulky/manuell rullstol medges under en tidsperiod till barn som har sulky förskriven och har börjat övergå till att sitta i rullstol, men som inte klarar att sitta i rullstol hela dagarna och där sittställningen behöver kompletteras med en mer vilande position periodvis under dagen. Kontinuerlig uppföljning ska göras.

Förskrivare A, S/F

Anmärkning Syskonsulky kan inte förskrivas.

Normalt underhåll och förbrukningsartiklar, t.ex. däck och slang samt lagning av punktering, är brukarens/vårdnadshavarens ansvar att ombesörja och bekosta.

Regncape, åkpåse, väskor och liknande tillbehör kan inte förskrivas; se Hjälpmedelsguide kap 6.

ÖVERFLYTTNINGSHJÄLPMEDEL

1230

Generell anmärkning Då brukare förflyttas av personal och/eller anställd anhörig betraktas hjälpmedlet som arbetstekniskt hjälpmedel/verksamhetsansvar; Undantag se Hjälpmedelsguide kap 3.5

GLIDBRÄDA OCH GLIDMATT

123003

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning som har behov av hjälpmedlet för att bli självständig/delvis självständig vid överflyttningar. Kan även förskrivas till brukare där icke-anställd anhörig har ansvaret för den dagliga omvårdnaden i gemensamt hem.

Förskrivare A, S/F

VRIDPLATTA / VRIDPLATTA MED STÖDHANDTAG OCH KNÄSTÖD / ÖVERFLYTTNINGSPLOTTFORM

123006

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med funktionshinder som vårdas av icke anställd anhörig som har ansvaret för den dagliga omvårdnaden i gemensamt hem, för att underlätta överförflyttningar. Överflyttningsplattform kan förskrivas till brukare där vridplatta med stödhandtag och knästödd inte fungerar.

Förskrivare A, S/F

Anmärkning För vridplatta avsedda för användning i bilsäte ansvarar inte sjukvårdshuvudmannen.

UPPRESNINGS-/ VÅRDBÄLTE

123018

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med funktionshinder som vårdas av icke-anställd anhörig som har ansvaret för den dagliga omvårdnaden i gemensamt hem, för att underlätta vid förflyttningar.

Förskrivare A, S/F

PERSONLYFT

1236

Generell anmärkning Då brukare förflyttas av personal och/eller anställd anhörig, betraktas hjälpmedlet som arbetstekniskt hjälpmedel/verksamhetsansvar; Undantag se Hjälpmedelsguide kap 3.5

HJULLYFT FÖR LYFTSELE / STÅLYFT

123603

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning som har behov av personlyft för att möjliggöra överflyttning av brukaren i sov- och badrum till/från rullstol, säng och hygienhjälpmedel, då icke-anställd anhörig har ansvaret för den dagliga omvårdnaden av brukaren.

Innan lyft förskrivs ska möjligheten till överflyttning med enklare hjälpmedel ha undersökts och uteslutits.
Stålyft kan förskrivas till brukare som har tillräcklig god ståfunktion för säker överflyttning.

Personlyft för resor och dylikt är brukarens personliga ansvar.

Förskrivare A, S/F

Anmärkning För lyftsele, se separat förskrivningsanvisning.

STATIONÄR LYFT (fristående eller takmonterad)

123612

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning som har behov av personlyft för att möjliggöra överflyttning

- då brukaren självständigt klarar överflyttningen
- då icke-anställd anhörig har ansvaret för den dagliga omvårdnaden av brukaren.

Stationär lyft kan förskrivas för användning i sov- eller badrum som är så trånga att hjullyft inte fungerar, eller då det p.g.a. funktionsnedsättningen är omöjligt att använda en hjullyft.
Stationär lyft kan endast förskrivas för långvariga behov.

Förskrivare A, S/F

Anmärkning För lyftsele, se separat tillämpningsanvisning.
I första hand ska fristående lyft (vägg-/stolpmontage) förskrivas.
Förskrivaren ska med en enkel skiss och måttangivelser precisera placeringen av takskenan, eller tas beslut om placering vid gemensamt hembesök med tekniker. Rum till rum lösningar kan inte förskrivas.

Brukaren måste alltid ha fastighetsägarens tillstånd till montering som kräver fast installation. Återställning efter nedmontering; se Hjälpmedelsguide kap 3.3.

Vid flyttning av fast installerade hjälpmedel ska brukaren kontakta förskrivare. Avgift för flyttning av fast installerade hjälpmedel är 1250 kr per hjälpmedel; se Hjälpmedelsguide kap 3.3

Dubbel-
förskrivning Medges endast i de fall där brukaren enligt ovan har ett behov av personlyft i såväl sovrum som badrum och då hjullyft inte fungerar i båda rummen. I första hand förskrivs då en stationär lyft och en hjullyft.

LYFTSELE

123621

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning som har behov av personlyft för att möjliggöra överflyttning.

Förskrivare A, S/F

Anmärkning Förskrivaren ansvarar för att tillse att förskrivna lyftsele är godkänd för användning i kombination med aktuell galge/personlyft.

Lyftselar måste av säkerhetsskäl kasseras om någon del är trasig eller nött.
Länk till informationsblankett för kontroll av lyftsele:

<http://vardgivarwebb.regionostergotland.se/Startsida/Patientinformation/Hjalpmedel-och-handikappservice/Hjalpmedelsfor skrivning/Rutiner-och-nedladdningsbara-dokument/>

Reparationer får endast utföras av tillverkaren. Det samma gäller för anpassningar, då selarna endast är godkända i sitt grundutförande.

Fler-
förskrivning Dubbelförskrivning medges i de fall där brukaren på grund av funktionsnedsättning har behov som kräver två olika typer av selar, t.ex. lyftsele och hygiensele eller när behov av två identiska selar finns p.g.a. frekvent behov av att tvätta selarna.
För brukare som använder ståskal och har behov av personlyft och ståskalsväst för upprensning i ståskal, kan även ståskalsväst förskrivas.

FÖRFLYTTNING RULLSTOL

MANUELL RULLSTOL

1221

Generella behovskriterier	<p>Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning som är i behov av manuell rullstol för sin förflyttning.</p> <p>Kan även förskrivas till barn med kroniskt funktionshinder där behov av rullstol varierar över tid.</p>
Generell anmärkning	<p>För rullstol som ska användas av flera brukare inom samma boendeform ansvarar inte sjukvårdshuvudmannen.</p> <p>För rullstol/tillbehör eller anpassning avsedd för idrottsaktiviteter ansvarar inte sjukvårdshuvudmannen.</p> <p>För rullstol som enbart ska användas på brukarens arbetsplats ansvarar inte sjukvårdshuvudmannen.</p> <p>För tillfälliga behov; se transportrullstol och bakhjulsdriven rullstol.</p> <p>Normalt underhåll och förbrukningsartiklar, t.ex. däck och slang samt lagning av punktering, är brukarens ansvar att ombesörja och bekosta. Regncape, åkpåse, väskor och liknande tillbehör kan inte förskrivas; se Hjälpmedelsguide kap 6.</p>
Dubbel- förskrivning	<p>Medges vid boende i flera våningsplan med trapphiss, där brukaren har behov av rullstol i två våningsplan.</p> <p>Medges när brukaren har fått vårdaraggregat förskrivet då:</p> <ul style="list-style-type: none">- vårdaraggregatet inte går att montera p.g.a. rullstolens låga höjd.- brukaren inte klarar att förflytta sig självständigt inomhus p g a vårdaraggregatets placering eller tyngd, när anhörig p.g.a. funktionsnedsättning inte klarar att montera av/på vårdaraggregatet. <p>Vid behov av två rullstolar med olika sittställningar för att möjliggöra självständig förflyttning inne/ute, kan särskild prövning göras.</p>

TRANSPORTRULLSTOL OCH BAKHJULSDRIVEN RULLSTOL

Behovskriterier	<p>Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning som har behov av vårdarmanövrerad rullstol för sin förflyttning. Behovet ska vara bestående, och frekvent; brukaren ska ha behov av transportrullstol/bakhjulsdriven rullstol minst en gång i veckan.</p> <p>Bakhjulsdriven rullstol kan även förskrivas till brukare med funktionsnedsättning som har behov av rullstol för att möjliggöra egen förflyttning.</p> <p>Kan även förskrivas till brukare som, under en rehabiliteringsperiod, av medicinska skäl inte klarar förflyttning inomhus och kring bostaden med gånghjälpmedel.</p>
-----------------	--

Kan även förskrivas till barn som, p.g.a. låg ålder eller för att möjliggöra skolgång, behöver rullstol under en rehabiliteringsperiod.

Förskrivare A, S/F

MELLANAKTIV RULLSTOL OCH AKTIV RULLSTOL

Behovskriterier Kan förskrivas till rullstolsburen brukare med funktionsnedsättning som är i behov av rullstol med flera inställningsmöjligheter/tillbehör eller en lättmanövrerad rullstol med låg vikt.
Brukaren ska vara en aktiv användare av rullstol och/eller vara i behov av rullstolens anpassningsmöjligheter avseende, t.ex. sitt- och köregenskaper. Enklare rullstol ska först ha utslutits innan mellanaktiv eller aktiv rullstol kan förskrivas.

Förskrivare A, S/F

KOMFORTRULLSTOL

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning som p g a sittproblematik har behov av t ex tiltfunktion, bålstöd, nackstöd mm. Enkla rullstolar ska först ha provats och utslutits innan komfortrullstol kan förskrivas.

Förskrivare A, S/F

RULLSTOL MED UPPRESNINGSFUNKTION (stårullstol)

Behovskriterier Kan förskrivas till rullstolsburen brukare med funktionsnedsättning som har behov av att kunna utföra olika ADL-aktiviteter stående. Rullstol med stå/uppresningsfunktion ska även fungera tillfredställande avseende körfunktion för brukaren.

Förskrivare A, S/F

Anmärkning Hjälpmidlet ska inte ersätta åtgärd i form av bostadsanpassning.
Kan inte förskrivas för ståträning. Vid behov av ståträning, se rubriken Rörelse- och balansträningsredskap.

TILLÄGGSUTRUSTNING TILL MANUELL RULLSTOL

1224

ELEKTRISKA DRIVHJUL

- Behovskriterier Kan förskrivas till rullstolsburen brukare med kraftigt nedsatt muskelkraft/uthållighet för att möjliggöra självständig förflyttning och/eller där elektriska drivhjul kan ersätta elektrisk rullstol. Bilateral arm/handfunktion krävs.
- Förskrivare A, S/F
- Anmärkning Förskrivning av elektriska drivhjul samt elrullstol medges inte. Vid behov av ytterligare en manuell rullstol, utan elektriska drivhjul, för att möjliggöra förflyttning inne/ute, kan särskild prövning göras.

AVTAGBART MITTFRAMHJUL (frihjul) TILL AKTIV RULLSTOL

- Behovskriterier Kan förskrivas till rullstolsburen brukare med förskriven aktiv rullstol för att möjliggöra självständig förflyttning. Återkommande behov av att köra i miljö där det är svårt att ta sig fram med aktiv rullstol, måste föreligga. Brukaren ska självständigt, eller med viss hjälp, kunna sköta på- och avmontering av mittframhjulet.
- Förskrivare A, S/F

ENARMSDRIFT

- Behovskriterier Kan förskrivas till rullstolsburen brukare med behov av enarmsdrift för att möjliggöra självständig förflyttning.
- Förskrivare A, S/F
- Anmärkning Det ska först ha uteslutits att det fungerar att sparka sig fram i rullstol.

**ELEKTRISK RYGGVINKLING OCH / ELLER ELEKTRISK
TILTFUNKTION TILL KOMFORTRULLSTOL**

- Behovskriterier Kan förskrivas till rullstolsburen brukare med nedsatt bålbalans och/eller med hög risk för trycksår och med ett frekvent behov av att byta sittställning, ryggvinkling eller sittvinkling. En förutsättning är att brukaren inte har någon annan i sin närhet som kan sköta detta manuellt. Brukaren skall självständigt kunna sköta reglaget/styrdosan.
- Förskrivare A, S/F

VÅRDARBROMS

Behovskriterier	Kan förskrivas till rullstolsburen brukare då den som kör brukaren inte klarar att bromsa i utförsbackar. Kan även förskrivas till barn som på grund av bristande kognitiv funktionsförmåga öppnar/låser bromsarna och orsakar skaderisk för sig själv och/eller andra.
Förskrivare	A, S/F

DRIVAGGREGAT (vårdaraggregat)

Behovskriterier	Kan förskrivas till rullstolsburen brukare då icke-anställd anhörig, boende i gemensam bostad, inte klarar att skjutsa brukaren, p.g.a. hög brukarvikt eller vid kraftigt kuperad utemiljö. Drivaggregat kan också förskrivas utifrån den anhöriges medicinska status, t.ex. hjärt- eller ledsjukdom. I dessa fall krävs samråd med den anhöriges läkare.
Förskrivare	A, S/F
Anmärkning	Då brukare förflyttas av personal och/eller anställd anhörig, betraktas hjälpmedlet som arbetstekniskt hjälpmedel/verksamhetsansvar; undantag se Hjälpmedelsguide kap 3.5

RULLSTOLSDYNA / RULLSTOLSRYGG

1812

Anmärkning Antidecubitusdynor för rullstolar; se rubriken Antidecubitushjälpmedel

DYNA FÖR KORTTIDSSITTANDE

Behovskriterier Kan förskrivas till rullstolsburen brukare som enbart har behov av en enkel dyna, typ standarddyna.

Förskrivare A, S/F

POSITIONERANDE DYNOR

Behovskriterier Kan förskrivas till rullstolsburen brukare med behov av positionering i sittande; till exempel för att bryta spasticitet, ge bättre bålbalans eller liknande.

Förskrivare A, S/F

SVANKKUDDE

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med behov av enklare positionering i rullstol.

Förskrivare A, S/F

ENKEL RULLSTOLSRYGG

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med behov av enklare positionering i rullstol, t.ex. ställbar rygglädsel.

Förskrivare A, S/F

RULLSTOLSRYGG FÖR POSITIONERING

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med nedsatt sittkontroll och/eller bålstabilitet, kyfos eller scolios. Enklare rullstolsrygg ska först ha provats och uteslutits.

Förskrivare A, S/F

Anmärkning Utprovning och montering ska alltid göras med hjälp av tekniker/hjälpmedelsutprovare från hjälpmedelsleverantören.

ELEKTRISK RULLSTOL

1221

Behovskriterier Elrullstol kan förskrivas till rullstolsburen brukare med bestående funktionsnedsättning, då förflytningsbehovet inte enbart kan tillgodoses med manuell rullstol. Vid förskrivning för utomhusbruk ska först uteslutas att manuell rullstol i kombination med hjälp av annan person eller andra transportmedel, t.ex. egen bil eller färdtjänst, kan fungera tillfredställande för förflytningsbehovet ute.
Elrullstol kan även förskrivas till barn där fysisk aktivitet är kontraindicerad, t.ex. vid allvarlig progredierande muskelsjukdom.

Elrullstol kan förskrivas för att möjliggöra förflyttning inomhus, utomhus eller en kombination av dessa båda behov. Brukaren ska kunna framföra rullstolen självständigt och utan att utsätta sig själv eller andra för fara. Behovet skall vara frekvent och regelbundet, d.v.s. brukaren ska ha ett i stort sett dagligt behov av elrullstol. Elrullstol endast för säsongsanvändning medges inte.

Den elektriska rullstolen ska påtagligt öka brukarens delaktighet i dagliga aktiviteter, t.ex. i fråga om att sköta hushållet, delta i sociala aktiviteter, göra inköp och utföra andra ärenden.

Elrullstol kan inte förskrivas då elrullstol av scootermotell som finns tillgänglig i handeln, bedöms kunna uppfylla brukarens behov.

För brukare som är i behov av rullstol för utomhusförflyttningar, men klarar sig utan rullstol inomhus och där brukarens behov för övrigt överensstämmer med behovskriterierna för elrullstolsförskrivning, kan särskild prövning göras.

Det är förskrivarens ansvar att bedöma att det inte föreligger medicinska eller andra hinder för säker elrullstolsanvändning hos brukaren. Brukare med epilepsi/epileptiska anfall måste ha varit anfallsfri under minst 1 år.

Vid förskrivning av elrullstol ska förskrivaren följa sjukvårdshuvudmannens rutin för bedömning och förskrivning av elrullstol. Länk till rutin: <http://vardgivarwebb.regionostergotland.se/Startsida/Patientinformation/Hjalpmedel-och-handikappservice/Hjalpmedelsfor skrivning/Rutiner-och-nedladdningsbara-dokument-/Rutin-och-checklistor-for-bedomningfor skrivning-och-arlig-uppfoljning-av-elrullstol/>

I denna rutin ingår bland annat bedömning av behov, boendemiljö samt brukarens kognitiva och motoriska förmåga. I rutinen ingår att förskrivaren ska ta in ett medicinskt underlag från läkare och väga in detta i bedömningen.

Brukaren ansvarar för att laddning och förvaringsplats för hjälpmedlet finns. Elrullstolen ska förvaras och laddas i låsbart, klimatiserat utrymme, där temperaturen inte understiger +5 grader C.

Att laddnings- och förvaringsplats för elrullstol finns, ska ha kontrollerats av förskrivaren vid hembesök före utprovning/förskrivning.

Föräldrar/vårdnadshavare ansvarar för att barn framför elrullstolen i lämplig miljö och inte utgör fara för sig själv eller andra i trafiken/omgivningen.

Uppföljning av elrullstol ska göras inom 3 månader efter förskrivning. Därefter ska en årlig uppföljning med omprövning av behovet göras. Länk till rutin:

<http://vardgivarwebb.regionostergotland.se/Startsida/Patientinformation/Hjalpmedel-och-handikappservice/Hjalpmedelsfor skrivning/Rutiner-och-nedladdningsbara-dokument-/Rutin-och-checklistor-for-bedomningfor skrivning-och-arlig-uppfoljning-av-elrullstol/>

Förlängd
utprovnings-
period

Ibland kan det vara nödvändigt att under en tidsbegränsad utprovningsperiod bedöma om elrullstol är ett lämpligt förflyttningshjälpmedel och om brukaren självständigt kan framföra elrullstolen på ett säkert sätt. För vuxna är den förlängda utprovningsperioden maximerad till 3 månader, men för barn måste behovet bedömas individuellt.

Innan en sådan utprovningsperiod påbörjas ska brukare och anhöriga vara informerade om förutsättningarna och målen för utprovningsperioden. Om den förlängda utprovningsperioden inte faller väl ut ska elrullstolen återlämnas. Förutsättningarna och målen som ska uppnås under utprovningsperioden ska journalföras.

Förskrivare

A

Anmärkning

Vid behov av elrullstol för såväl inomhus- som utomhusbruk måste val av modell noga övervägas, då dubbelförskrivning inte medges. Terränggående elrullstol kan enbart förskrivas till brukare boende i lantlig miljö där behov finns på grund av terräng/underlag.

Normalt underhåll och förbrukningsartiklar, t.ex. däck och slang samt lagning av punktering, är brukarens ansvar att bekosta. All reparation, inklusive lagning/byte av däck och slang på elrullstol, får endast utföras av den hjälpmedelsleverantör som sjukvårdshuvudmannen har avtal med. Backspeglar, väskor och liknande tillbehör kan inte förskrivas; se Hjälpmedelsguide kap 6.

Det är viktigt att upplysa om brukaransvaret, samt rekommendera att brukaren ser över sitt försäkringsskydd; se Hjälpmedelsguide kap 6.

För elrullstol som enbart skall användas på brukarens arbetsplats ansvarar inte sjukvårdshuvudmannen; se Hjälpmedelsguide kap 3.1

TILLÄGGSUTRUSTNING TILL ELEKTRISK RULLSTOL

1224

SITSLYFT

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning som har behov av sitslyft för att självständigt klara olika ADL-aktiviteter.

Förskrivare

A

**ELEKTRISK RYGGVINKLING, TILT, BENSTÖD SAMT
ALTERNATIVA STYRSÄTT**

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare som har medicinskt eller funktionellt behov av dessa tillbehör.

Förskrivare A

Anmärkning Ovanstående tillbehör kan inte förskrivas enbart för att ge ökad komfort i sittandet.

Brukaren skall självständigt kunna sköta reglaget/styrdosan.

STÅFUNKTION/VERTIKALSITS

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning som har behov av ståfunktion för att självständigt klara att utföra ADL-aktiviteter i upprätt ställning.

Förskrivare A

Anmärkning Av säkerhetsskäl ska ståfunktion inte förskrivas till brukare som lutar sig framåt/åt sidan. Åtgärd i form av bostadsanpassning ska alltid beaktas. Kan inte förskrivas för ståträning. Vid behov av ståträning, se rubriken Rörelse- och balansträningsredskap. Undantag från detta kan göras för barn med muskelsjukdom då ståfunktion kan förskrivas för ståträning, som ersättning för annat ståhjälpmedel.

Kan endast förskrivas till brukare som enligt förskrivningsanvisningarna är berättigad att få en elrullstol förskriven.

Särskild prövning

DUBBELKOMMANDO

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare som p.g.a. funktionsnedsättning har begränsad uthållighet och är i behov av körhjälp delar av dagen.

Förskrivare A

Anmärkning Kan endast förskrivas till brukare som enligt förskrivningsanvisningarna är berättigad att få en elrullstol förskriven.

Särskild prövning

HEMHJÄLPMEDEL

SITTMÖBEL

1809

BARN: STOL FÖR POSITIONERING

- Behovskriterier** Kan förskrivas till barn som på grund av motorisk funktionsnedsättning har behov av stöd i sittande.
Kan även förskrivas till barn med kognitiv funktionsnedsättning i form av mycket stora beteendestörningar, som gör att en fungerande lösning i sittande inte går att nå på annat sätt.
Barnstol med elunderrede kan förskrivas till barn där barnstol utan elunderrede inte fungerar utifrån för hög brukarvikt.
Barnstolar som finns att tillgå i handeln ska ha uteslutits.
- Förskrivare** A, S/F

BARN: ARBETSSTOL

18090

- Generella behovskriterier** Innan arbetsstol förskrivas ska först ha uteslutits att behovet kan tillgodoses med enklare hjälpmedel. Köksstol, kökspall/hög pall, inställbar kontorstol eller annan sittmöbel som finns att tillgå i handeln ska ha uteslutits.
Arbetsstol kan inte förskrivas som transporthjälpmedel.

BARN: MANUELL ARBETSSTOL

- Behovskriterier** Kan förskrivas till barn som på grund av bestående funktionsnedsättning har behov av stöd i sittande. Behov av centralbroms för att självständigt kunna förflytta sig i och ur stol och/eller behov av de speciella egenskaper och tillbehör som finns till arbetsstol ska föreligga.
- Förskrivare** A, S/F
- Anmärkning** Arbetsstol i skolan; se Hjälpmedelsguide kap 3.2

BARN: ELEKTRISK ARBETSSTOL

- Behovskriterier** Kan förskrivas till barn som på grund av bestående funktionsnedsättning har behov av stöd i sittande. Behov av el-höjdregering för att självständigt kunna förflytta sig i och ur stol samt behov av centralbroms ska föreligga.
Barnet ska självständigt kunna sköta reglagen.
Arbetsstol med manuellt reglerad höjdställning ska först ha uteslutits.

Förskrivare A, S/F

Anmärkning Elarbetsstol i skolan; se Hjälpmedelsguide kap 3.2

ARBETSSTOL	180903
-------------------	---------------

Generella behovskriterier Innan arbetsstol förskrivs ska först uteslutas att behovet kan tillgodoses med enklare hjälpmedel, såsom sittkudde/kildyna eller pall. Köksstol, kökspall/hög pall, inställbar kontorsstol eller annan sittmöbel som finns att tillgå i handeln ska ha uteslutits.
Smärta i rygg (rygginsufficiens), nacke eller axlar och/eller behov av att sitta ergonomiskt riktigt, eller enbart behov av att sitta och arbeta, berättigar inte till arbetsstol.
Arbetsstol kan inte förskrivas som transporthjälpmedel.

MANUELL ARBETSSTOL

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med starkt nedsatt eller ingen gångförmåga för att självständigt klara köksaktiviteter och där behovet är bestående och inte kan tillgodoses med befintligt förflyttningshjälpmedel.
Behov av centralbroms ska föreligga.

Förskrivare A, S/F

ELEKTRISK ARBETSSTOL

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med starkt nedsatt eller ingen gångförmåga, där stolen är enda möjlighet till att självständigt kunna resa och sätta sig, förflytta sig samt självständigt klara köksaktiviteter. Behovet ska vara bestående.
Arbetsstol med manuellt reglerad höjdinställning ska först ha provats och uteslutits.
Behov av centralbroms ska föreligga.

Förskrivare A, S/F

COXITSTOL	180909
------------------	---------------

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med svår sittproblematik, som p.g.a. rörelseinskränkning i höftled inte kan sitta på annat sätt. Olika typer av sittdynor ska först ha provats och uteslutits.

Förskrivare A, S/F

RAMP

1830

PORTABEL RAMP

183015

- Behovskriterier** Kan förskrivas till rullstolsburen brukare med ett tillfälligt behov av ramp i bostaden, i väntan på bostadsanpassning eller under en behandlings-/rehabiliteringsperiod.
Förskrivningen är tidsbegränsad till 3 månader. Förskrivaren ansvarar för uppföljning.
- Förskrivare** A, S/F
- Anmärkning** På ramper anges max lastvikt och högsta nivåskillnad som ramperna är lämpliga för. Två och tre meters ramper finns att förskriva.
Två meters ramp: max nivåskillnad = 40 cm.
Tre meters ramp: max nivåskillnad = 60 cm.
Vid användning av portabla ramper måste brukare i manuell rullstol bli skjutsad av annan person.
- För ramp som avser att underlätta för anställd personal ansvarar arbetsgivaren.
För permanent ramp ansvarar inte sjukvårdshuvudmannen.
För ramp att använda på brukarens arbetsplats samt i fritidsboende ansvarar inte sjukvårdshuvudmannen; se Hjälpmedelsguiden.

TRÖSKELRAMP

- Behovskriterier** Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning vid tillfälligt behov av tröskelramp i bostaden, i väntan på bostadsanpassning eller under en behandlings-/rehabiliteringsperiod.
Förskrivningen är tidsbegränsad till 3 månader (undantag; se Anmärkning).
Förskrivaren ansvarar för uppföljning.
- Förskrivare** A
- Anmärkning** För permanent tröskelramp ansvarar normalt inte sjukvårdshuvudmannen.
Tröskelramp kan dock förskrivas som permanent lösning i de fall en bostadsanpassning inte är möjlig att göra.
- Dubbel-
förskrivning** Förskrivning av två eller flera tröskelramper medges om behov finns.

SÄNGTILLBEHÖR, SÄNG

1812 / 1815

FÖRHÖJNINGSKLOSSAR, FÖRHÖJNINGSBEN

181503

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning som har behov av förhöjning för att ta sig i/ur säng.
Kan förskrivas för att vid behov förhöja matbord samt i vissa fall även förskrivas för att höja fåtölj om detta bedöms bli en säker lösning.
Kan förskrivas till brukare med medicinskt behov av dränage/högläge.

Förskrivare A, S/F, Ssk

SÄNGRYGGSTÖD, ELEKTRISKT REGLERBART

181224

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning som har behov av elektriskt sängryggstöd för att klara lägesändring och/eller förflyttning i och ur säng.
Sängryggstöd kan också förskrivas till brukare som har medicinskt behov av lägesförändring av sängryggen, t.ex. till person med hjärt-, lungsjukdom eller motsvarande.
Enklare lösningar ska först ha uteslutits.

Förskrivare A, S/F

STÖDHANDTAG TILL SÄNG

1812

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning, som har behov av stödhandtag för att underlätta lägesändring i säng eller förflyttning i/ur säng.

Förskrivare A, S/F

LYFTBÅGE (fristående sängdävert)

1812

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning, som har behov av lyftbåge för att underlätta lägesändringar i säng.

Förskrivare A, S/F

Anmärkning Lyftbåge/sängdävert ska inte förskrivas för förflyttning i/ur säng.

SÄNGGRIND**1812**

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning, som har behov av sänggrind för att förhindra fall ur säng.

Förskrivare A, S/F

Anmärkning En förskrivning förutsätter att man följer Socialstyrelsens riktlinjer om Tvåns- och skyddsåtgärder inom vård och omsorg för vuxna: Socialstyrelsens meddelandeblad Nr 12/2013.

Länk till Socialstyrelsens sida ”Frågor och svar om tvångs- och skyddsåtgärder inom vård och omsorg för vuxna”

<http://www.socialstyrelsen.se/fragorochsvar/foreskrifteromtvangs-ochskydds>

GRINDSKYDD**1812**

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare som på grund av ofrivilliga rörelser skadar sig på sänggrinden eller fastnar i grinden.

Förskrivare A, S/F

Anmärkning Kan endast förskrivas som tillbehör till förskriven elektriskt reglerbar säng

FALLSKYDDSMATTA**183390**

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med väldokumenterad stor fallproblematik/risk för fortsatta fall i samband med självständig förflyttning i/ur säng.

Vid bedömning ska medicinering, sensoriska och kognitiva funktionsnedsättningar samt gångförmåga beaktas, jmf riskbedömning Downtown Fall Risk Index, se:

<http://vardgivarwebb.regionostergotland.se/Startsida/Patientinformation/Hjalpmedel-och-handikappservice/Hjalpmedelsfor skrivning/Rutiner-och-nedladdningsbara-dokument/>

Förskrivare A, S/F

Anmärkning Övriga aspekter som ska vägas in i bedömningen är t.ex. behov av nattbelysning, behov av larm, lämplig sänghöjd, behov av sänggrind. Ska inte förskrivas i de fall fallskyddsmattan bedöms kunna innebära en snubbelrisk.

SÄNG, ELEKTRISKT REGLERBAR

181209

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning som har behov av elsäng för att självständigt klara förflyttning i/ur säng och/eller lägesändring i säng. Kan även förskrivas till icke-anställd anhörig som har ansvaret för den dagliga omvårdnaden i gemensam bostad och för behovet att hjälpa brukaren i nämnda aktiviteter.

Kan förskrivas till brukare med medicinskt behov av hjärtsänkläge, d.v.s. behov av såväl högläge av ryggstödet som lågläge av bendelen.

Extra bred säng, 105 cm kan endast förskrivas av medicinska skäl, t.ex. till brukare med kraftig övervikt eller grav spasticitet. Innan elsäng förskrivs ska man först ha uteslutit att komplettera befintlig säng med t.ex. reglerbart sängryggstöd, sängklossar och/eller ev. sängdävert.

Förskrivare A, S/F

Anmärkning Kan inte förskrivas för att ersätta säng som inte uppfyller normal standard, t.ex. utsliten säng, kök-, bäddsoffa eller turistsäng. Madrass är brukarens ansvar att ombesörja och bekosta. Då personal/anställd anhörig har behov av elsäng för att sköta eller hjälpa brukaren i/ur säng eller vid lägesändring i säng, betraktas sängen som ett arbetstekniskt hjälpmedel/verksamhetsansvar; se Hjälpmedelsguide kap 3.5.

Flyttning av elsäng (ned- och uppmontering) måste utföras av hjälpmedelsleverantören. Avgift för flyttning av elsäng är 1250 kr; se Hjälpmedelsguide kap 3.3.

SPJÄLSÄNG, HÖJ- OCH SÄNKBAR MED ÖPPNINGSBARA GRINDAR

1812

Behovskriterier Kan förskrivas till rullstolsburen småbarnsförälder, eller småbarnsförälder med annat stort rörelsehinder, för att möjliggöra självständig skötsel av sitt barn i spjålsäng.

Förskrivare A

SPECIALSÄNG MED HÖGA GRINDAR

181227

BARNSÄNG MED HÖGA GRINDAR

Behovskriterier Kan förskrivas till barn med funktionsnedsättning som på grund av beteendestörning har behov av höga grindar för sin trygghet och säkerhet.

**Region Östergötland
och länets kommuner**

Förskrivare A

Anmärkning Särskild prövning vid behov av barnsäng med höga grindar av andra medicinska skäl.

HJÄLPMEDEL FÖR KOMMUNIKATION

SAMTALSHJÄLPMEDEL VID NÄRKOMMUNIKATION

2142

Generell anmärkning	<p>En förutsättning för att ett samtalshjälpmedel ska kunna förskrivas är att en noggrann kartläggning görs av förmåga och behov hos brukaren.</p> <p>En förskrivning förutsätter en engagerad och motiverad omgivning som kan ta ansvar för att stödja brukaren samt för att hjälpmedlet kommer till användning. Förskrivaren ansvarar för att introducera/handleda personal/anhörig kring brukaren, i metoden och samtalsapparatens funktion.</p> <p>Vid förskrivning av samtalshjälpmedel krävs i de flesta fall en längre inträningsperiod med flera uppföljningar; se Hjälpmedelsguide kap 5.5</p>
------------------------	---

HJÄLPMEDEL FÖR TALFLYT

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare med stora stanningsproblem, där traditionell behandling inte har gett tillräcklig effekt och som får ett bättre talflyt vid användning av hjälpmedel.
Förskrivare	Lo
Anmärkning	Vid förskrivning av hjälpmedel för talflyt måste förskrivaren bedöma om det utöver normal uppföljning behövs ytterligare uppföljning; se Hjälpmedelsguide kap 5.5

KOMMUNIKATIONSKARTA

Behovskriterier	<p>Kan förskrivas till brukare med tal- och/eller språkskada, vid behov av ett kompletterande kommunikationssätt.</p> <p>Förskrivs som eller i syfte att göra kommunikationskartor/överlägg till samtalsapparat för individuellt behov.</p> <p>Programvara för tillverkning av kommunikationskartor kan endast förskrivas till brukare med stort och föränderligt behov av bildbank.</p>
Förskrivare	A, Lo
Anmärkning	<p>Programvara för tillverkning av kommunikationskartor kan endast förskrivas om brukaren har tillgång till dator och skrivare.</p> <p>Kan inte förskrivas som ett pedagogiskt hjälpmedel. Det material som behövs i en verksamhet t ex dagcenter, gruppboende eller skola är verksamhetens ansvar.</p>

PRESENTATIONSMATERIAL (plastficka, mapp, pärm för bilder)

Behovskriterier Kan vid behov förskrivas som tillbehör till kommunikationskarta.

Förskrivare A, Lo

PEKLAMPA

2418

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med behov av peklampa i kombination med bokstavs- och symboltavlor eller som direktpekning i kommunikativt syfte.

Förskrivare A, Lo

SAMTALSAPPARAT

214209

SAMTALSAPPARAT

Behovskriterier Kan förskrivas till tal- och/eller språkskadad brukare med varaktig funktionsnedsättning som inte kan kommunicera tillfredsställande genom tal, tecken, handskrivna meddelanden, bokstavs-, bild- eller symbolkartor. Hjälpmedlet ska medföra en påtaglig ökad självständighet av förmågan till daglig kommunikation.

Förskrivare A, Lo

AVANCERAD SAMTALSAPPARAT

Behovskriterier Kan förskrivas till tal- och/eller språkskadad brukare med varaktig funktionsnedsättning som inte kan kommunicera tillfredsställande trots enklare alternativa samtalshjälpmedel. Hjälpmedlet ska medföra en påtaglig ökad självständighet av förmågan till daglig kommunikation.

Förskrivare A och Lo inom Länsteam Kommunikation, Habiliteringen i Linköping (barn) och Kommunikationsmottagningen på Rehabmedicinska kliniken US (vuxna)

Anmärkning Avser dator som samtalshjälpmedel.

ANPASSNINGAR (styrsett, programvara, applikation)

2109

SOM SAMTALSHJÄLPMEDEL

Behovskriterier Kan förskrivas till tal- och/eller språkskadad brukare med varaktig funktionsnedsättning som inte kan kommunicera tillfredsställande trots enklare alternativa samtalshjälpmedel.

Styrsett, programvara eller applikation kan förskrivas till brukare som har en egenägd smartphone, surfplatta eller dator.
Hjälpmedlet ska medföra en påtaglig ökad självständighet av förmågan till daglig kommunikation.

Förskrivare A, Lo

För avancerade anpassningar:
A och Lo inom Länsteam Kommunikation, Habiliteringen i Linköping (barn) och Kommunikationsmottagningen på Rehabmedicinska kliniken US (vuxna)

SOM SKRIVHJÄLPMEDEL

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med grav och varaktig motorisk funktionsnedsättning eller förvärvad tal- och språkskada, som påverkar förmågan till skriftlig kommunikation.
Kan förskrivas till brukare där symbol eller bildbaserad kommunikation är enda möjligheten till tillfredsställande skriftlig kommunikation.

Brukaren ska ha ett stort skrivbehov och hjälpmedlet ska medföra en påtaglig ökad självständighet av förmågan till daglig skriftlig kommunikation.
Enklare lösningar skall först ha provats och uteslutits.

I de fall det inte bedöms tekniskt möjligt och/eller kostnadseffektivt, p.g.a. komplex anpassning/programvara, att anpassa en egenägd standarddator/dator i skolan, kan hela utrustningen, inklusive dator, förskrivas som avgiftsfritt hjälpmedel.

Kan normalt tidigast förskrivas till barn vid skolstart. Undantagsvis kan anpassning/dator förskrivas tidigare, då förträning bedöms nödvändig inför skolstart.

Förskrivare A och Lo inom Länsteam Kommunikation, Habiliteringen i Linköping (barn) och Kommunikationsmottagningen på Rehabmedicinska kliniken US (vuxna)

Anmärkning	<p>För stationär/bärbar dator i standardutförande, dvs. datorenhet med multimediapaket, bildskärm, tangentbord, mus och skrivare ansvarar inte sjukvårdshuvudmannen. Det är ett personligt ansvar som brukaren eller, vid en undervisnings-situation, skolan ombesörjer och bekostar.</p> <p>Sjukvårdshuvudmannen ansvarar för anpassningar/specialanpassningar och i förekommande fall specifik programvara till egenägd dator eller dator i skolan.</p> <p>Sjukvårdshuvudmannen ansvarar för installation samt grundläggande introduktion/ utbildning till användare och personal. För övriga utbildningar ansvarar inte landstinget.</p> <p>För datorutrustning på brukarens arbetsplats ansvarar inte sjukvårdshuvudmannen.</p>
Brukarens/ skolans ansvar	<p>Anpassning/programvara/dator till elev i skola är ett lån så länge skolgången pågår. Därefter ansvarar förälder/vårdnadshavare för att utrustningen återlämnas eller att ny behovsbedömning görs.</p> <p>Vid förskrivning av dator är den utrustad med viruskydd från början och brukaren/skolan har ansvar för kontinuerlig uppdatering av viruskyddet, samt för återställningskostnader som kan uppstå på grund av att detta inte följs. Övrig programvara, förbrukningsartiklar såsom färgpatroner, papper etc. samt arbetsplatsens grundutrustning är brukarens/skolans ansvar att ombesörja och bekosta. Program får ej installeras som påverkar gjorda inställningar.</p> <p>Programvara/anpassning/dator kan inte förskrivas som pedagogiskt-, behandlings- eller träningshjälpmedel.</p>
Dubbel- förskrivning	<p>I de fall ett stort behov av kommunikation i skrift finns både i skolan och hemmet och/eller då utrustningen bedöms olämplig att frakta emellan, medges dubbelförskrivning av anpassning/specialanpassning/programvara.</p>

UNDERARMSSTÖD TILL DATOR

210924

Behovskriterier	<p>Kan förskrivas till brukare som fått anpassat störsätt förskrivet och som har behov av underarmsstöd för att möjliggöra bra arbetsställning.</p>
Förskrivare	<p>A inom Länsteam Kommunikation, Habiliteringen i Linköping (barn) och Kommunikationsmottagningen på Rehabmedicinska kliniken US (vuxna)</p>

NUMMERSLAGNINGSHJÄLPMEDEL

213618

NUMMERSLAGARE

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med rörelsehinder som pga. funktionsnedsättning inte klarar att slå numret på egenägd telefon med högtalarfunktion.
Produkter som finns att köpa i handeln ska ha uteslutits.

Förskrivare A

HÖGTALARTELEFON

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med rörelsehinder som endast kan telefonera via IR-styrning och som med hjälpmedlet blir självständig i telefoningssituationer.

Förskrivare A

PORTTELEFON OCH PORTTELEFONFÖRSTÄRKARE

2139

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare som på grund av funktionsnedsättning inte kan förflytta sig till ytterdörren inom rimlig tid och/eller inte klarar att låsa upp lägenhetsdörren.

Avser brukare som största delen av dagen vistas ensam, d.v.s. som inte har anhörig- eller assistenthjälp under dagen.

Förskrivare A

Anmärkning Max 2 rumsenheter kan förskrivas.

Brukaren måste alltid ha fastighetsägarens tillstånd till montering som kräver fast installation. Återställning efter nedmontering; se Hjälpmedelsguiden kap 3.3.

Kan inte förskrivas till ytterdörr i flerfamiljsfastighet.

För automatisk dörröppning ansvarar inte sjukvårdshuvudmannen.

Vid flyttning av fast installerade hjälpmedel ska brukaren kontakta förskrivare. Avgift för flyttning av fast installerade hjälpmedel är 1250 kr per hjälpmedel; se Hjälpmedelsguide kap 3.3

LARM**2151****TRYGGHETSLARM OCH ÖVERVAKNINGSLARM****215103**

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare som har stort hjälpbehov p.g.a. av motorisk eller kognitiv funktionsnedsättning, för att påkalla uppmärksamhet från icke-anställd anhörig som bor i samma bostad.

Förskrivare A

Anmärkning Avser enkla larm med begränsad räckvidd som aktiveras av brukaren själv. Om det föreligger behov av uppkoppling till annat larmsystem står huvudman/vårdgivare för hela larmanordningen. Larm för att påkalla uppmärksamhet som finns i öppna handeln (typ babylarm) måste först ha uteslutits.

En förskrivning förutsätter att man följer Socialstyrelsens riktlinjer om Tvångs- och skyddsåtgärder inom vård och omsorg för vuxna: Socialstyrelsens meddelandeblad Nr 12/2013.

Länk till Socialstyrelsens sida "Frågor och svar om tvångs- och skyddsåtgärder inom vård och omsorg för vuxna"

<http://www.socialstyrelsen.se/fragorochsvar/foreskrifteromtvangs-ochskydds>

ANFALLSLARM FÖR EPILEPTIKER**215106**

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med sådan typ av epilepsianfall, att det finns behov av att påkalla uppmärksamhet från annan person i bostaden.

Förskrivare A efter samråd med behandlande läkare.

Anmärkning Vid uppkoppling till annat larmsystem står huvudman/vårdgivare för hela larmanordningen.

HJÄLPMEDEL FÖR OMGIVNINGSKONTROLL
--

21, 24

IR-SYSTEM

213927

FJÄRRSYSTEM

241203

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare med gravt rörelsehinder eller kognitiv funktionsnedsättning som inte på annat sätt kan styra omgivningsfunktioner i sin bostad, t.ex. tända och släcka lös armatur, sätta på/stänga av TV. Installation av omgivningskontroll görs endast på brukarens egenägda produkter. Kan endast förskrivas om brukaren blir självständig i dessa moment och därigenom minskar sitt behov av assistans/personligt stöd.
Förskrivare	A
Anmärkning	För viss del av omgivningskontroll kan ansökan om bostadsanpassning göras t.ex. dörröppning, fönsteröppning, styrning av fast armatur. När enbart bostadsanpassning är aktuellt ska även styrsätt/IR-sändare sökas via bostadsanpassningen.

KOGNITIONSHJÄLPMEDEL

HJÄLPMEDEL FÖR KOGNITIVT STÖD

Generella behovskriterier En förutsättning för att ett hjälpmedel för kognitivt stöd ska kunna förskrivas är att en strukturerat kartläggning och bedömning runt brukaren görs, t ex vad gäller brukarens tidsuppfattning, behov av struktur i vardagen och möjligheter till stöd i omgivande miljö.

Introduktion av kognitivt stöd förutsätter en individuellt anpassad metodik till brukaren och ett stödjande nätverk.

Förskrivaren ansvarar för att introducera/handleda personal/anhörig kring brukaren, i metoden och hjälpmedlets funktion.

Vid förskrivning av hjälpmedel för kognitivt stöd krävs i de flesta fall en längre inträningsperiod med flera uppföljningar; se Hjälpmedelsguide kap 5.5

BILDSTÖD/BILDKARTA

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med kognitiv funktionsnedsättning och svårigheter att förstå, minnas information, strukturera och planera, t.ex. med hjälp av vanlig kalender. Förskrivning ska ge brukaren ökad självständighet i dagliga livet avseende förståelse, hantering och planering för utförande av dagliga aktiviteter.

Förskrivare A

Anmärkning Avser programvara för tillverkning av bildstöd som kan användas som minnesstöd, för att ge anpassade instruktioner, tidsscheman m.m. Programvara kan endast förskrivas om brukaren har tillgång till dator och skrivare.

Bildstöd kan inte förskrivas som ett pedagogiskt hjälpmedel. Det material som behövs i en verksamhet t.ex. dagcenter, gruppboende eller skola är verksamhetens ansvar.

PRESENTATIONSMATERIAL (plastficka, veckoschema, pärm för bilder, mapp)

Behovskriterier Kan vid behov förskrivas som tillbehör till bildstöd.

Förskrivare A, Lo

SAMTALSAPPARAT

- Behovskriterier** Kan förskrivas till brukare med kognitiv funktionsnedsättning och svårigheter att förstå, strukturera, planera och minnas information. Förskrivning ska ge brukaren ökad självständighet i dagliga livet avseende förståelse, hantering och planering för utförande av dagliga aktiviteter. Brukaren ska ha behov av förstärkning och påminnelse genom samtidig visuell och auditiv instruktion för att utföra dagliga aktiviteter.
- Förskrivare** A
- Anmärkning** Avser samtalsapparater i standardsortiment som kan användas som minnesstöd, för att ge anpassade instruktioner m.m.

MEDICINDOSETT MED TIDSPÅMINNARE

214824

- Behovskriterier** Kan förskrivas till brukare med minnesproblem, när medicindosett utan tidspåminnare eller enbart tidspåminnare inte fungerar. Brukaren ska med hjälpmedlet självständigt kunna sköta sin medicinering, även om regelbunden hjälp med medicinpåfyllnad behövs.
- Förskrivare** A

ELEKTRONISK ALMANACKA/HANDDATOR OCH APPLIKATIONER

214824

- Behovskriterier** Kan förskrivas till brukare med kognitiv funktionsnedsättning och svårigheter att förstå, strukturera, planera och minnas information. Förskrivning ska ge brukaren ökad självständighet i dagliga livet avseende förståelse, hantering och planering av tid i dagliga aktiviteter. Enklare lösningar, t.ex. tidsschema, kalender, funktioner i egenägd mobiltelefon eller enklare/ej förskrivningsbara applikationer ska först ha uteslutits. Lösningar som finns att tillgå i handeln ska ha uteslutits.
- Applikation kan förskrivas till brukare som har en egenägd smartphone.
- Förskrivare** A
- Anmärkning** För behov av mobiltelefon/smartphone ansvarar inte sjukvårdshuvudmannen. Det är ett personligt ansvar som brukaren ombesörjer och bekostar.

TIDSHJÄLPMEDEL

2415

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med kognitiv funktionsnedsättning som innebär bristande tidsuppfattning, svårighet att förstå tidsmängder och/eller svårighet att förstå och använda vanlig klocka.
Förskrivningen ska ge brukaren ökad självständighet i dagliga aktiviteter.

Enklare lösningar ska först ha provats och uteslutits.
Lösningar som finns att tillgå i handeln ska ha uteslutits.

Applikation kan förskrivas till brukare, med bedömt behov av tidshjälpmedel, som har en egenägd smartphone.

Förskrivare A

TYNGDTÄCKE

042718

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med kognitiv funktionsnedsättning som innebär motorisk och/eller inre oro och där oron ger grava sömnsvårigheter.
Enklare lösningar som finns att tillgå i handeln, t.ex. extra filt/tyngre täcke eller andra metoder för att skapa en bättre sovmiljö, ska först ha uteslutits.

Natt/dagbok ska föras en vecka utan tyngdtäcke och fyra veckor med tyngdtäcke, därefter utvärdering inför eventuell förskrivning.

Effekt, i form av minskade sömnsvårigheter, måste kunna påvisas innan förskrivning får göras. Behov av tyngdtäcke ska finnas varje natt.

Förskrivaren ansvarar för att uppföljning görs 6 månader efter förskrivning av tyngdtäcke.

Länk till rutin vid förskrivning av tyngdtäcke, natt/dagbok och blankett för uppföljning:

<http://vardgivarwebb.regionostergotland.se/Startsida/Patientinformation/Hjalpmedel-och-handikappservice/Hjalpmedelsforskrivning/Rutiner-och-nedladdningsbara-dokument/>

Förskrivare A